

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV. / ŠTEVILKA 39

CELOVEC, DNE 30. SEPTEMBRA 1965

CENA 2.— SILINGA

Pred občnim zborom Narodnega sveta

(Dr. Valentin Inzko)

Zopet so potekla tri leta od zadnjega občnega zbora, ki je bil 30. septembra 1962. Tokrat pa je sklican za 3. oktober 1965. Občni zbori bi morali biti vedno mejniki v razvoju vsake organizacije. Na njih polagajo odborniki obračun o delu v pretekli poslovni dobi, v temeljnih razgovorih pa se nakazujejo bodoči delokrogi, katerim mora posvečati novoizvoljeni odbor posebno pažnjo. Temu odboru je poverjena naloga, da zastavi vse sile za nadaljnji razvoj organizacije z novimi idejami, svežimi silami in idealizmom.

Ob nedeljskem občnem zboru osrednje politične organizacije koroških Slovencev, katerih javno delovanje sloni na temeljih krščanskega svetovnega nazora, je treba ugotoviti predvsem sledeče:

Narodnemu svetu koroških Slovencev se je posrečilo v preteklih letih pridobiti v veliki meri zaupanje večinskega naroda. Njegova politika po sodelovanju in mirnem sožitju obeh narodov v deželi je našla vsled doslednosti in odkritosrčnosti priznanje z najvišje strani, ko se je udeležil našega praznovanja 20. obletnice obstoja Druge republike ter 10. obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe zvezni kancler dr. Josef Klaus, ki je vodil tedaj hkrati posle državnega predsednika. Vrsta člankov o koroških Slovencih v najuglednejšem avstrijskem tedniku „Die Furche“, dunajskem dnevniku „die Presse“ in od slučaja do slučaja tudi v koroškem dnevem časopisu je bila v službi zblizanja obeh narodnosti ter pravične ureditve manjšinske zaščite, ki jo zagotavlja člen 7 avstrijske državne pogodbe.

V zvezi z vprašanji realizacije člena 7 državne pogodbe je nadaljeval Narodni svet kot koordinacije z Zvezo slovenskih organizacij po načelu, da govori člen 7 o koroških Slovencih kot narodnostni skupini, nikjer pa o slovenski desnici ali levici. Uspehi, doseženi na podlagi razgovorov z zunanjim ministrom dr. Kreiskym ter vladnimi predstavniki, so torej plod skupnih gledanj in prizadevanj.

Pot sodelovanja z večinskim narodom pa je omogočila tudi miren razvoj ob jugoslovansko-avstrijski meji, ki jo smatra javnost kot mejo miru. Med Avstrijo in Jugoslavijo je prišlo v preteklih letih do tesnega sodelovanja na gospodarskem, kulturnem in političnem področju. Pri tem obe strani priznavata vlogo manjšine kot most med narodom sosedoma. Izgraditev obstoječih medsebojnih vezi in prijateljskih odnošajev je ob stremljenju po zblizanju med Vzhodom in Zahodom ena poglobitvenih nalog tako Avstrije kot Jugoslavije. Tudi manjšina se ne bo mogla zapirati ob tem novim nalogam, ki jo čakajo že v bližnji bodočnosti. Po uradnem obisku avstrijskega kanclerja dr. Klause, zunanjega ministra dr. Kreiskega in deželnih glavarjev Koroške in Štajerske v Beogradu ter prijateljskem obisku koroških deželnega glavarja Sime v Ljubljani bi pomenil obisk predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na povabilo predsednika izvršnega sveta Slovenije sosednji deželi nadaljnji korak na poti utrjevanja dobrih sosedstvenih odnošajev med Koroško in Slovenijo ter Avstrijo in Jugoslavijo.

Kot se Narodni svet kot svetovnonazorno jasno opredeljena organizacija v sklopu širšega političnega koncepta ne zapira stikom z matičnim narodom, tako goji vezi prijateljstva tudi s Slovenci po svetu. Neodvisni od njih političnega gledanja in udeleženja smo koroški Slovenci za vse stike, ki segajo v duhovno področje. Dobro vemo, kaj pomenijo v kulturnem oziru prizadevanja Sloven-

Boji med Indijo in Pakistanom

Indijski ministrski predsednik proti vojaškim enotam Združenih narodov

Potem ko smo že natisnili drugo stran našega lista, na kateri poročamo o koncu vojne med Pakistanom in Indijo smo izvedeli nove vesti iz Azije. Tuje časopisne agencije namreč poročajo, da so se na črti premirja med Indijo in Pakistanom vneli ponovni boji.

Tako ni opazovalcem Organizacije združenih narodov tudi sedaj uspelo preprečiti ponovnega izbruha sovražnosti med obema državama. Opazovalci so poročali v New York, da so podvzeli Indijci na področju Lahora artilerijski napad in napredujejo. New Delhi je izjavil k temu primeru, da so pakistanske vojaške enote podvzele napad in da so jih potem indijske sile le s težavo pregnale nazaj.

Indijski ministrski predsednik Šastri je pred parlamentarnim odborom izjavil da Indija ne bo nikoli dopustila nastanitve vojaških enot Združenih narodov na njenem

ozemlju. S tem je Indija javno povedala, da hoče sama skrbeti za ohranitev vojaškega premirja. „Sprejemamo samo opazovalce Organizacije združenih narodov pod starimi pogoji“, je dejal indijski ministrski predsednik Šastri.

Pakistanski zunanji minister Buto pa je izjavil, da se Pakistan resno bavi z izstopom z Organizacije združenih narodov. Dalje je dejal, da bodo točen datum umika Pakistana iz svetovne organizacije določili tisti hip, ko bo Pakistan presodil, da je zadeva, to je premirje v slepi ulici ali pa da je Varnostni svet izgubil svoj značaj organizma, ki ureja najnujnejša vprašanja.

Varnostni svet se je zaradi teh nevarnih dogodkov v tem delu Azije v noči od ponedeljka na torek, ponovno sestel in pozval Pakistan in Indijo, da spoštujeta premirje, na katerega sta deželi pristali pred štirinajstimi dnevi.

Nove poplave na Koroškem

Zadnje deževje prineslo zopet veliko škodo naši deželi

Deževje zadnjih dni je povzročilo, da so vode, predvsem Drave, Mölle in Zilje, na nekaterih mestih ponovno prestopile bregove. Mostovi so zopet v nevarnosti, da jih narasla voda odnese. Zopet so neumorno na delu gasilci, pionirji avstrijske vojske in prostovoljci.

Zvezna cesta skozi Lesachtal čez Plöckenpaß in Ljubeljska cesta sta zaradi nanesenega peska neprevozni. Na nadomest-

nem mostu pri Humperku se je nabralo na debelo naplavljenega lesa. Može in prostovoljni gasilci so v torek delali ves dan in celo noč na sredo, da bi na ta način odstranili nevarnost, ki je pretila mostu.

Tudi v dolini Mölle je narasel potok Teuchelgraben, tako da so morali izprazniti nekaj hiš.

Dela nadomestnega mostu za odplavljeni

OBČNI ZBOR

Narodnega sveta koroških Slovencev

bo v nedeljo, dne 3. oktobra 1965, ob dveh popoldan v prosvetni dvorani
Mohorjevega doma v Celovcu.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav in otvoritev
2. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora
3. Poslovno poročilo predsednika
4. Poročilo tajnika in blagajnika
5. Razgovor
6. Razrešnica staremu odboru
7. Volitev novega odbora
8. Sprememba statutov
9. Slučajnosti
10. Beseda novoizvoljenega predsednika.

Delegati in gostje so vabila prejeli po pošti

cev v svetu. Mimo ustvarjalne sile Slovenske kulturne akcije ne more noben resen slovenski kulturni delavec, kot nam kažejo tudi druga slovenska žarišča v tujini močan napor Slovencev, da se ohranijo kot živ del narodnega občestva.

Ob občnem zboru Narodnega sveta pa moramo biti veseli tudi vseh tistih skupnih uspehov, ki smo jih dosegli složno v posameznih organizacijah katoliškega tabora koroških Slovencev. Isto hotenje bo privedlo do zadovoljive rešitve končno tudi vseh onih vprašanj, ki spadajo v področje „Cerkev v modernem svetu“.

Jasno je torej stališče, ki ga zavzemamo Slovenci kot lojalni državljani napram Av-

striji, kot pripadniki slovenske manjšine do Jugoslavije in sosednje Slovenije ter Slovencev v svetu, kot se na deželno-politični ravni v polni meri zavedamo tehtnosti uspešnega samostojnega nastopa pri zadnjih deželnozbornih volitvah. Vse to bo nadaljnje odločitve olajšalo. Ostanje pa seveda delo, ki ga bo moral vztrajno in z vso resnostjo čuta odgovornosti vršiti novoizvoljeni odbor, kateremu bodo zaupali v nedeljo delegati občnega zbora Narodnega sveta vodstvo manjšine za dobo nadaljnjih treh let ter reševanje vseh vprašanj, ki so povezana z narodnim obstojem koroških Slovencev ter njih položajem kot slovanska manjšina v Avstriji in v svetu.

Zündhölzlbrücke pri Beljaku so morali ustaviti.

Manj nevaren je položaj v Vzhodni Tirolski, kjer so vode narasle prav malo. Tu so vode prekrile le nekatere prometne žile s peskom.

V beljaškem okraju pa je Zilja ponovno prestopila bregove in poplavlila travnike in polja. V občini Weissenstein so morali prebivalce na nekaterih krajih odstraniti. Ljubeljski potok je v področju Podljubelja odplaval 100 metrov ceste. Elektrarno KESTAG so morali v Borovljah začasno ustaviti. Griebach most pri Borovljah je bil v torek zvečer v nevarnosti, da ga odnese voda.

Taka vznemirljiva poročila so prihajala v torek zvečer iz vseh krajev Koroške.

Juan Bosch se je vrnil

Bivši predsednik Dominikanske republike Juan (izg. Huan) Bosch se je po dveh letih izgnanstva v Portoriku vrnil v domovino. Vendar to ni šlo čisto gladko, kajti kakor poročajo časopisne agencije, je prišlo ob njegovem prihodu v Santo Domingo do velikih neredov, pri katerih je izgubilo najmanj 17 ljudi svoja življenja.

Na zborovanju v glavnem mestu Dominikanske republike v Santo Domingu je bivšega predsednika Juana Boscha pozdravilo okoli 60.000 ljudi! Ta je na zborovanju zahteval, naj se dominikansko ljudstvo še naprej bori za to, da bi se vse tuje vojaške sile umaknile iz Dominikanske republike. Ob tej priložnosti je Juan Bosch kritiziral politiko Združenih držav Amerike za časa krize njegove dežele. Istočasno je obsodil izkrcanje ameriških vojaških enot. V nadaljevanju svojega govora je bivši predsednik dejal, da bo pozval prvo ustavno vlado, naj bi obtožila Združene države Amerike pri mednarodnem sodišču v Haagu in za njeno intervencijo zahteval odškodnino v znesku 1 milijarde dolarjev (okoli 25 milijard šilingov). Isto naj bi veljalo za Brazilijo, ki naj bi plačala 2,5 milijarde šilingov, dalje Nukaragua naj bi plačala 500 milijonov šilingov; in Paragvaj naj bi plačal za svojo intervencijo v Dominikanski republiki 25 milijonov šilingov. Vse te imenovane dežele so poslale vojaške enote v Dominikansko republiko.

● Na Filipinih je v torek pričel nenadoma bruhati ognjenik Taal, ki leži sredi nekega jezera, 60 kilometrov oddaljenega od filipinskega glavnega mesta Manile. Pri izbruhu je nastal 3000 metrov visok ognjeni stebel. 2000 ljudi, ki je bilo v tem času na območju vulkana Taala, pogrešajo.

Otvoritev Koroških visokošolskih tednov

V ponedeljek, 27. septembra, so slovesno otvorili v veliki dvorani Celovškega konservatorija letošnje Koroške visokošolske tedne. Te prireja Graška Karl-Franzens univerza. Visokošolski tedni imajo letos naslov „Raziskovanje in napredek“.

Koroške visokošolske tedne sta svečano otvorila deželni glavar Hans Sima in magnificenca Graške univerze prof. dr. Anton Tautscher. Takoj zatem je sledilo predavanje univerzitetnega profesorja dr. Ericha Reisingerja: „Raziskovanje — pogonski stroj napredka“.

Za uvod v svečanost je zaigral komorni kvartet celovškega Mestnega gledališča prvi stavek iz kvarteta v D-duru Josefa Haydna.

Na koncu slavnostne otvoritve so razdelili navzočim slušateljem publikacijo (priročitev) lanskeletnih Koroških visokošolskih tednov „400 let Notranje Avstrije, njene naloge in zmogljivosti“.

Politični teden

Po svetu . . .

20. ZASEDANJE GLAVNE SKUPŠČINE OZN

V znamenju kriz v Aziji se je začelo v torek minulega tedna 20. zasedanje Organizacije združenih narodov. Ze od začetka zasedanja so opazili neko živčnost, ki je vladala nad poslopjem na East Riverju v New Yorku, to je pretečo senco rdeče Kitajske.

Prvi je povzel besedo glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Thant, ki je med drugim tudi dejal, da bi morali biti v tej svetovni organizaciji zastopani vsi narodi: „Ne dvomim“, je izjavil U Thant, „da bi bolj služili pravemu miru, če bi tudi one države, ki niso članice, poslale svoje opazovalce na glavni sedež Organizacije združenih narodov, ker bi bile le tako v stanju spoznati svetovne nazore in mnenja, ki so vprav v tej svetovni organizaciji tako zgoščeni.“

Glavni tajnik U Thant ni imenoval rdeče Kitajske naravnost, vendar je med onimi deželami, ki niso članice Organizacije združenih narodov, tudi zgoraj imenovana, dalje Severni Vietnam in Severna Koreja.

U Thant je nadalje povedal, da ima vojna v Vietnamu strašen odziv v odnosih med Vzhodom in Zahodom in da vidi edino rešitev problema v pogajanjih. Kar se tiče vojne med Indijo in Pakistanom, je izjavil U Thant, da vprav problemi, ki jih nismo rešili, nosijo v sebi stalno nevarnost eksplozije.

Istočasno z otvoritvijo 20. zasedanja generalne skupščine Organizacije združenih narodov, je 10 držav predložilo memorandum (spomenico), v katerih izjavljajo, da je vsaka odločitev svetovnih problemov brez udeležbe rdeče Kitajske nedoumljiva. Dežele, ki so za sprejem Pekinga v Organizacijo združenih narodov, so bile: Albanija, Alžirja, Urundi, Kambodža, Brazavilski Kongo, Kuba, Gvineja, Mali in Romunija.

Vojna v Vietnamu in med Indijo ter Pakistanom niso uradno na dnevnem sporedu sej glavne skupščine, vendar računano z razpravljanjem o teh, verjetno v zvezi s sprejemom rdeče Kitajske. Pri tem bodo politični opazovalci imeli posebno pred očmi Sovjetsko zvezo in Združene države Amerike, ki sta kljub ostrim nasprotstvom, istega mnenja, da je vprav komunistična Kitajska kriva sporov v Aziji.

Za predsednika 20. zasedanja Organizacije združenih narodov so tokrat izvolili italijanskega ministra Fanfanija s 110 glasovi. Zanj je glasovala tudi Avstrija.

Na svoji prvi seji je glavna skupščina soglasno sprejela za nove članice Organizacije združenih narodov: Gambijo, Maldivske otoke in Singapur.

KONEC VOJNE MED PAKISTANOM IN INDIJO

Nenapovedana vojna med dvema velikima azijskima državama Indijo in Pakistanom je začasno končana.

Varnostni svet Organizacije združenih narodov, ki se je ponovno sestel v sredo jutraj minulega tedna, je pozval obe deželi, da morata ob 22. uri istega dne ustaviti sovražnosti. Sprva je privolila samo Indija, vendar se je malo kasneje zahtevi Varnostnega sveta uklonil tudi Pakistan.

Poleg tega je indijska vlada sporočila sovjetskemu ministrskemu predsedniku Kosiginu, da sprejema njegov predlog za sestanek med indijskim ministrskim predsednikom Šastrijem in pakistanskim predsednikom Ajubom-Kanom. Sestanek naj bi bil v Taškentu z morebitnim Kosiginovim posredovanjem.

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Thant je takoj stopil v stik s predstavniki nekaterih držav, ki naj bi skrbeli za to, da bi se ustanovila komisija za nadzorstvo nad ustavitvijo sovražnosti. Dalje je glavni tajnik sprejel vse ukrepe za povečanje števila vojaških opazovalcev OZN na kašmirski meji.

Prišlo je tudi do popuščanja napetosti med Indijo in rdečo Kitajsko. Pekinški časopisi namreč pišejo, da se je Indija uklonila kitajskim zahtevam (ultimatum = zadnjemu pozivu) in da je porušila 56 utrdb na meji. Časopisna agencija v Pekingju pa je v tej zvezi ostro napadla Organizacijo združenih narodov, Združene ameriške države in Sovjetsko zvezo trdeč, da ukaz o ustavitvi so-

vražnosti odobrava napadalno častihlepje indijskih imperialistov.

Kosigin, ki je predlagal sestanek na sovjetskem ozemlju, pa kitajski tisk obtožuje, da ne razlikujejo dobrega od slabega in napadalca od žrtve. Poleg tega vobče ni omenil pravice kašmirskega ljudstva do samoodločbe.

Predsednik indijske vlade Sastri je v parlamentu pobil kitajske trditve, češ da se je Indija uklonila kitajskemu zadnjemu pozivu ter da je porušila svoje vojaške utrdbe na kitajskem ozemlju ob sikimski meji.

FRANCIJA IN NATO

Francoska vlada se je v sredo minulega tedna sestala na važno sejo, kjer so največ govorili o razmerju Francije do Organizacije severnoatlantskega pakta.

Francoski minister za informacije je izjavil na seji, da so z zadovoljstvom sprejeli na znanje, da sta Pakistan in Indija ustavila sovražnosti. Dalje je informacijski minister dejal, da udeležba zunanjega ministra

. . . in pri nas v Avstriji

BREZPLODNA POGAJANJA NAMESTO NUJNE POMOČI!

V naši notranji politiki spet doživljamo žalosten pojav: že dobrih štirinajst dni trajajo pogajanja med obema vladnima koalicijskima strankama, kako izvesti financiranje pomoči poplavljenecem, a prave rešitve pa še ni in prizadeti oškodovanci gledajo z vedno večjim strahom na bližajoče se mrzlo vreme in zimo. Kajti mnogi so izgubili tako rekoč vse: obleko, živila, obrtnikom so poleg tega uničene zaloge, inventar, stroji itd.

Skoraj vsak dan je v teh zadnjih dveh tednih bil kak tozadevni sestanek ali seja: danes je n. pr. zasedal ministrski odbor za pomoč poplavljenecem — brez uspeha; naslednji dan pogajanja v strankinem klubu ÖVP ali SPÖ; nato sestanek zveznega kanclerja in podkanclerja in spet omenjenega ministrskega odbora itd. — a vse zaman, brez kake pozitivne rešitve. Ena kot druga stranka prihajata s svojimi predlogi; cilj vsake je, da bi izgubila čim manj na privlačnosti pri svojih volivcih. (Seveda, volitve se spet bližajo, n. pr. v prihodnjih tednih bodo že deželnozborske na Tirolskem in občinske v Beljaku, prihodnje jesen ali pa že pomlad volitve državnih poslancev!)

Ze v predzadnji številki našega lista smo poročali, da je ÖVP oz. finančni minister predlagal za leto 1966 uvedbo posebnega 5-odstotnega pribitka k nekaterim dosedanjim davkom; temu nasproti je SPÖ predlagala uvedbo posebnega pribitka na premoženjski davek. V teku pogajanj se je ÖVP zadovoljila le s 3-odstotnim (namesto 5) pribitkom. Hkrati je predlagal uvedbo plačevanja pribitka 20 grošev na vsak liter bencina, nafte (dieselske gorivo) in kurilnega olja. Ta predlog se je socialistom v začetku zdel precej problematičen, a so kmalu spoznali, da bi bil uporabljen. Koroška deželna vlada ga je n. pr. že obravnavala na svoji seji prejšnji teden in ga odobrila pod pogojem, da dobijo dežele oziroma občine od nabrane vsote najmanj 50 odst. in sicer za vzdrževanje svojih cest. Dodatno je še celo sklenila, da bi pristala tudi na povišanje 30 grošev (namesto le 20), če bi omenjenih 10 grošev šlo za gradnjo avtocest Salzburg—Beljak.

Avtomobilska združenja (n. pr. ÖAMTC in ARBÖ) v začetku niso kazala posebno hudega odpora proti temu povišku, v zadnjih dneh pa so vedno bolj proti, češ da je to „enostranska in nepravilna obremenitev lastnikov motornih vozil“. Če pa bi že prišlo do povišanja, bi to smelo biti le popolnoma malenkostno.

V nasprotju s tem pa poziva Avstrijsko društvo za vzdrževanje cest pristojne oblasti, naj na vsak način uvedejo plačevanje poviška 20 grošev, in to brez kake časovne omejitve; kajti le na ta način bi bilo možno vsaj deloma odpomoči slabemu stanju naših cest.

Pogajanja glede financiranja pomoči oškodovancem po poplavih tečejo te dni naprej. Upajmo, da se bo končno vendarle — in to čimprej — v glavah naših politikov „posvetilo“, da bodo uvideli, da se morajo v prvi vrsti ozirati na potrebe in koristi prizadetih nesrečnežev (saj so tudi s pomočjo njihovih glasov prišli na oblast!), ne pa na strankar-

Couve de Murvilla na sedanjem zasedanju Organizacije združenih narodov pomeni: prvič, da se je OZN odpovedala politiki intervencije, drugič, da francoska vlada želi, da je njen zunanji minister navzoč v Organizaciji združenih narodov med obiskom papeža Pavla VI. v New Yorku.

Potem so novinarji vprašali francoskega ministra za informacije, kaj misli v zvezi s člankom, ki je izšel v „New York Herald Tribune“, češ da namerava francoski predsednik de Gaulle zahtevati, naj bi ameriška oporišča v Franciji postavili pod poveljstvo francoskih generalov. Minister je odgovoril: „General de Gaulle ni izrekel ameriškemu državnemu podtajniku besed, ki mu jih pripisujejo. Predsednik francoske republike de Gaulle je izrecno rekel ameriškemu državnemu podtajniku Ballu, da je Francija v atlantskem zavezništvu in bo v njem ostala. Kar se tiče organizacije, je Pariz mnenja, da jo je treba spremeniti do leta 1969.“

Francoski minister za informacije je nadalje še odgovarjal novinarjem na vprašanje glede odnosov z Zahodno Nemčijo. Francoska vlada, je odgovarjal minister, je zmerom imela dobre odnose s kanclerjem prof. Erhardom in da je zadovoljna, da bo te odnose še nadalje pospeševala in nadaljevala.

ske, kajti sicer nas bo moralo biti sram pred vsem zunanjim svetom zaradi takega „človekoljubnega“ ravnanja naših politikov!

VEČ POMOČI V DEJANJU, NE V BESEDAH!

Skoraj vsi avstrijski časopisi so že nekaj tednov polni člankov, ki obravnavajo, kako bi bilo možno najhitreje in res učinkovito pomagati žrtvam strašnih poplav. Manjkalo tudi ni uradnih pozivov na naslov prebivalstva, naj izdatno in hitro pomaga (po geslu: „Dvakrat dá, kdor hitro dá!“) Odziv je bil še dosti razveseljiv: nekateri ustanove in večja podjetja so priskočila na pomoč z velikimi zneski (tako n. pr. Avstrijska sindikalna zveza, Konzumna združba, Trgovska in obrtna zbornica, večina denarnih ustanov itd.); tudi manjša zasebna podjetja, obrati in zasebniki so darovali precejšnje vsote, nekateri tudi v materialu.

Veliko nevoljo pa kaže ljudstvo, sodeč po pismih, ki jih objavljajo mnogi avstrijski časopisi, zaradi tega, ker je večina politikov dosedaj pokazala tako malo dobre volje, da bi v resnici tudi dejansko pomagala žrtvam poplav, medtem ko na drugi strani sklepajo in odobravajo pozive za pomoč na naslov prebivalstva. (Doselej so namreč le nekateri izmed deželnih in državnih poslancev poslali nekaj pomoči.) V „Kleine Zeitung“ n. pr. piše neki bralec: „Najbolj obsodbe pa je vredno dejstvo, da se še dosedaj niso vsi poslanci Koroškega deželnega zbora in oni v parlamentu pokazali pripravljene, da bi se v ta namen odpovedali svojim enomesečnim prejemkom! Nadalje se mi zdi preveč skromen predlog finančnega ministra, po katerem naj bi ministri in člani parlamenta prispevali tri odstotke (!) svojih mesečnih prejemkov v fond za poplavljenecem. . .“ Nadalje piše, da bi naši politiki mogli to „žrtev“ toliko laže prenesti, ker ima skoraj vsak izmed njih še eno ali celo več funkcij (kot ravnatelj, nadzorni svetnik itd.), iz katerih tudi prejemajo v dosti slučajih precej „masne“ dohodke.

NO, NO, „DRUŽE“ OLAH . . .!

„Razkolniški“ bivši minister Franc Olah dela svoji nekdanji (t. j. socialistični) stranki vedno večje preglavice. V predzadnji številki smo poročali, da je ustanovil novo stranko, ki se imenuje „Demokratska napredna stranka“. Poleg tega pa daje tu in tam ob priliki intervjujev razne izjave, zaradi katerih si zlasti vodilni možje v SPÖ „belijo glave“, ker jih spravljajo v zadrego. Reči pa moramo, da mož pri tem ni izbirčen in da pada iz ene skrajnosti v drugo — iz leve na desno. Kajti nemalo se je avstrijska politična javnost začudila, ko je pred dnevi zagledala v zahodnememškem listu „Die National Zeitung“ velik njegov intervju. Ta časopis je namreč skrajno desničarski, pisan dostikrat v velenemškem duhu nedavne žalostne preteklosti. V svojih izjavah obravnava Olah nekatera važnejša aktualna politična vprašanja. Naj navedemo nekatera:

Na vprašanje, kako misli o uspevanju svoje nove stranke, ako upoštevamo, da je po l. 1945 propadlo 18 novih strank, je Olah rekel, da si on obeta dobre izgleda. Prepričan je namreč, da bo v njegovo novo stranko

SLOVENC

doma in po svetu

G. Janez Hafner — 60-letnik

Nedavno je slavil svojo 60-letnico v Gradcu g. Janez Hafner. Tega njegovega življenjskega jubileja so se spomnili njegovi bližnji rojaki. G. Janez Hafner je prišel med Slovence v Avstrijo po drugi svetovni vojni. Naselil se je v Gradcu, kjer pastiruje že skoro dve desetletji. Dušnopastirsko službo pa ne opravlja samo v kapucinski cerkvi sv. Antona v Gradcu, temveč tudi po raznih krajih okoli štajerskega glavnega mesta. Dokler so bila še taborišča v 80 kilometrov oddaljenem mestu Trofaiach ali v Kapfenbergu ali pa v Wagnu pri Leibnitzu je oskrboval tudi te.

G. Janezu Hafnerju želimo še dolgo in srečno življenje!

V tujini umrli Slovenci

Pretekli mesec je umrl za rakom v Torontu, v Kanadi naš rojak Franc Grivec.

V Melbournu Avstraliji je umrla Marija Razboršek iz Save pri Litiji. V Avstralijo je prišla leta 1959. Prav tako v Melbournu v Avstraliji je doletela smrt našega rojaka Vladimirja Štavarja, doma iz Šmihela pri Pivki. Vladimir Štavar je živel tam že od leta 1958. Nedavno pa ga je doletela nesrečna smrt, ko je s svojim tovornjakom prišel pod vlak.

Slovenec prof. moralke v Švici

V bogoslovju v Churu v Švici je profesor moralke Slovenec dr. Lojze Šuštar, ki se je s svojimi razpravami proslavil ne samo v Švici, ampak tudi izven dežele. Nedavno je postal ravnatelj tega bogoslovja. Dr. Šuštar je doma iz Dolenjskega in je svoje študije končal v Rimu. Zaradi šibkega zdravja se je naselil v Švici, kjer je kaplanoval na več krajih, pozneje je postal duhovni vodja in profesor teologije v zavodu Scwyz, nato pa profesor bogoslovja v Churu.

Slovenski oktet na Norveškem

Pravkar je svojo koncertno turnejo po Norveški zaključil doma in po svetu slavni pevski ansambel, „Slovenski oktet“ iz Ljubljane. To je bilo že tretje gostovanje znanih pevec-umetnikov na Norveškem. Oktet je s koncertom v Oslu odprl letošnjo koncertno sezono. Razen tega je oktet pel še v Kristiansundu, Aalesundu, Voldu, Djoviku in Lilienhammeru.

Slovenske likovne razstave

V moderni galeriji v Ljubljani so odprli razstavo slikarskih del Bogdana Meška.

Prav tam je odprta tudi šesta mednarodna grafična razstava. Med razstavljalci je tudi Slovenec iz Italije Lojze Spacal.

Preteklo soboto so odprli na Bledu prvo razstavo del slikarjev amaterjev z območja radovljske občine. Razstavlja 20 slikarjev z nad 30 deli.

V Gorici v Italiji so pravkar zaprli razstavo slik slovenca Cvetka Vendramina iz Nove Gorice (Slovenija). Slike so izdelane v posebni tehniki. Umetnik riše namreč na steklo. Več njegovih slik prikazuje jugoslovansko in furlansko folkloro.

V prostorih ljudske šole v Šempetru pri Novi Gorici, v Sloveniji, so odprli razstavo del šempeterskega rojaka Ivana Roba. Umetnik razstavlja več fotokopij in svojih slik. Razstavo so odprli ob otvoritvi šole, ki nosi ime Ivana Roba.

„presedlalo“ dosti njegovih nekdanjih socialističnih somišljenikov; obeta si tudi, da ga bodo podprli dosedanja nevolivci in oni, ki so oddajali neveljavne glasove. Nadalje se je načeloma izjavil, da je proti vsakršnemu nadaljnemu podržavljenju. Dosedanja tovrstna podjetja je treba racionalno voditi in morajo biti na solidnih temeljih. Nekajkrat je tudi ob tej priliki precej ostro napadel podkanclerja dr. Pittermanna, svojega nekdanjega najožjega političnega prijatelja. V zvezi z znano afero glede podpor Avstrijski liberalni stranki (FPÖ) je Olah tudi tokrat potrdil, da je za to tudi dr. Pittermann odgovoren. Glede socialistične zavrnitve nastavitve njim nezaželenih visokošolskih profesorjev zlasti na medicinski fakulteti je Olah izjavil: „Če sem bolan, bom šel v prvi vrsti k sposobnemu zdravniku, ne pa k političnemu sodrugu. Dr. Pittermann je pri tem zopet enkrat naredil Avstriji zelo slabo uslugo. On nas je v tej zadevi pred vsem svetom osmešil. . .“

Vse lepo in prav, a tudi Olah nima tako čistih rok in se moti, če misli, da mu bodo volivci kar letali na „limanice“. Verjetno se bo itak treba še ponovno baviti s tem socialističnim odpadnikom.

Koncil priznal versko svobodo

Večina koncilskih očetov je glasovala za izjavo o verski svobodi — Ali bosta Luther in Jan Hus rehabilitirana?

V svojem prvem govoru na koncilu v ponedeljek minulega tedna je praški nadškof kardinal Beran naslovil na navzoče koncilске očete goreč poziv, naj bi izjavo o verski svobodi podprli.

Iz lastne skušnje vem, je dejal kardinal Beran, kakšne posledice ima lahko zatiranje verske svobode in svobode vesti. Cerkevnega kneza so imele namreč komunistične oblasti v Češkoslovaški republiko dolga leta zaprtega.

Katoliška Cerkev na Češkoslovaškem trpi še danes na posledicah kršitve verske svobode v 15. in 16. stoletju. Takrat je katoliška Cerkev zažgala na grmadi reformatorja Jana Husa in prisilila kasneje protestante, da so sprejeli katoliško vero.

Nadškof kardinal Beran je še prosil na koncilu navzoče cerkvene kneze, da bi izjavi o verski svobodi dodali še poziv na vse vlade sveta, naj bi izpustile zaprte duhovnike.

Zastopnik grškega pravoslavne patriarha je pozdravil ustanovitev škofovske sinode katoliške Cerkev in s tem zvezane decentralizacije (uvredba samouprave) cerkvenega vodstva. Nadalje je zastopnik grškega patriarha Athenagoras dejal, da bi bilo zaželeno, če bi se katoliška Cerkev povrnila k prvotnemu pojmovanju sinode, da ne bi bil nihče, tudi sveti oče ne, nad sinodo, marveč v njeni sredini. Kajti in pravoslavni Cerkvi je sinoda najvišji gremij (zbor).

Poraz konservativnih koncilskih očetov

Govor cerkvenega kneza Berana je napravil na navzoče koncilске očete močan vtis. Verjetno je ta in še mnogo drugih okoliščin privedlo večino koncilskih očetov do prepričanja, da je treba priznati versko svobodo. S tem je bila na koncilu premostena ovira v tej smeri. Koncil je tako odobril izjavo o verski svobodi kot končno veljavno podlago za nadaljnja posvetovanja. S tem je doživela konservativna skupina koncilskih očetov, ki je to izjavo najostreje zavračala, prvič poraz.

Za izjavo o verski svobodi je glasovalo 1997 cerkvenih knezov, proti pa samo 224. Ko so objavili rezultat glasovanja, je izbruhnil pravi orkan odobravanja in veselja med koncilskimi očeti in nekatoliškimi opazovalci. S to odločitvijo se koncil zavezuje, da bo izdelal dokument, ki priznava pravico vseh ljudi izbirati si vero po lastni volji.

Skupina konservativnih škofov in kardinalov je drugega mnenja iz več razlogov: prvič pomeni to slabitev katoliške Cerkev, predvsem v onih deželah, v katerih je katoliška Cerkev še vodilna sila, drugič, pravijo konservativni koncilski očeti, da je katoliška cerkev edino resnična; izjava o verski svobodi bi lahko pripeljala ljudi do naziranja, da je druga vera prav tako dobra kot katoliška.

Konservativni cerkveni knezi so bili že na 3. koncilskem zasedanju proti izjavi o verski svobodi in tako preprečili glasovanje. Prav tako so poskušali tudi tokrat, še v zadnjem trenutku prepričati papeža, da bi glasovanje o tej temi spravili z dnevnega reda.

Sprejem te izjave na koncilu bo imel verjetno prve praktične posledice v Španiji, kjer ima katoliška Cerkev še glavno besedo, in kjer trpijo škodo druga verstva. Ze leta pa imajo v Španiji osnutek o enakopravnosti verskih manjšin, ki zadeva predvsem protestante. Verjetno bo do sedaj ta osnutek predložil španskemu cortesu (parlamentu), ki bi ga naj odobril. V zadnjem času so španske oblasti pokazale proti protestantski Cerkvi več uvidevnosti in strpnosti.

Izjava o verski svobodi bi lahko imela za posledice tudi, da bi rehabilitirali (vrnili ugled) Martina Luthra in njegovega predhodnika reformacije Čeha, Jana Husa. Če katoliška Cerkev dandanes priznava versko

svobodo, bi lahko pod gotovimi okoliščinami priznala tudi, da sta Jan Hus in Martin Luther sledila samo svoji vesti. Teologi, ki so se bavili s tem problemom, menijo, da bi se to moglo zgoditi že v nekaj letih. Trenutno pa bi lahko po njihovem mnenju tak preokret v katoliški Cerkvi povzročil pri preprostih vernikih samo zmešnjavo.

Cerkev v modernem svetu

V nadaljevanju koncilске debate o zelo sporni temi „Cerkev v modernem svetu“ je bilo slišati o zahtevi po jasnem in nedvoumnom stališču k vprašanju kontrole rojstva. Dva škofa sta kritizirala splošne in prazne rečenice, ki obravnavajo to vprašanje v shemi.

Oni koncilski očeti, ki so pripravili dokument o „Cerkvi v modernem svetu“, pojasnjujejo splošne rečenice v vprašanju kontrole rojstva s tem, da je papež sam postavil posebno komisijo za študij tega vprašanja. Ta komisija deluje že več kot eno leto, a še ni prišlo do nobenega soglasja v spornih točkah.

„Med dvanaestimi govorniki, ki so govorili k shemi „Cerkev v modernem svetu“, je bil tudi avstrijski nadškof kardinal doktor König. Ta je zahteval, naj bi snov tako obravnavali, da bi shemi dali čim trajnejšo vrednost. Morali bi govoriti manj o prevelikih spremembah ali samo začasnih stvareh.

Münchenski nadškof kardinal Döpfner pa je namignil z opombo, da je upati, da bo dobil dokument še v tem koncilskem zasedanju končno obliko. Če pa to ne bo mogoče, bodo shemo rešili šele v danem primeru pismenim potom.

Poslanstvo neduhovnikov v Cerkvi

Vse kaže, da doživlja Cerkev neko novo pomlad. Religiozna kriza modernega časa je vzbudila v Cerkvi močno reakcijo v obliki prenovitvenega gibanja, čigar najvidnejši dokaz in izraz je brez dvoma zborujoči 2. vatikanski koncil.

Ena poglavitnih tez tega pomlajevanja Cerkev je prebujenje laikov na polju religioznega in cerkvenega življenja. Pogosto se govori celo o „uri laikov“, o njih vstopu v „polnoletnost“, celo o „emancipaciji“ laikov — izrazi, ki jih je mogoče tudi napačno razumeti, ki pa v jedru gotovo odkrivajo zdravo zavest laikov, da se jim v Cerkvi prizna mesto, ki jim gre.

Značilno je da oba velika dosedaj izglasovana dokumenta, namreč konstitucija o liturgiji in konstitucija o Cerkvi posvečata veliko pozornost laikom. Podobno „uro

laikov“ pa doživljamo tudi že nekaj desetletij sem na polju cerkvenega apostolata, od katerega danes skoro ne moremo več odmisliiti velikega doprinosa katoliškega laikata v obliki najrazličnejših apostolskih organizacij.

Laiku se začenja dajati in priznavati v Cerkvi dejstvo, ki mu gre — mesto polno in enakopravnega člana z vsemi odgovarjajočimi pravicami in dolžnostmi. Ta zavest poslanstva laika ni bila nikoli tako živa kot danes.

Laik se je seveda vedno zavedal, da pripada Cerkvi, da je njen otrok, od katere je prejel življenje ter vso pomoč v obliki nauka in milosti, da to življenje v sebi ohrani in izpolnjuje. Po drugi strani se pa vendar ni mogel otestiti vtisa, da je v Cerkvi vendar le nekaj drugotnega, ma-

lodane manj vrednega. Cutil se je vse preveč kot poslušajoča in sprejemajoča Cerkev, ne pa soodgovornega za njeno življenje in delo.

Zato se v cerkvene probleme skoro ni vmešaval, smatral jih je za izključno stvar cerkvene avtoritete. Cerkev je praktično večkrat istovetil s papežem in škofi, morda še tudi z duhovniki in redovniki kot pomočnik hierarhije — ne pa z laiki.

Novi pogledi katoliške teologije zadnjih desetletij, s katerimi je obogatila nauk o Cerkvi kot mističnem telesu Kristusovem in novozaveznem božjem ljudstvu, so prinesli nove jasnosti tudi v vprašanje laikata v Cerkvi. Ta dognanja teologov niso ostala le mrtva točka. Vatikanski koncil je o njih na dolgo in široko razpravljal, jih odobril ter jim v konstituciji o Cerkvi dal dokončno obliko in svojo avtoriteto.

P. Alojzij Kukovica, S. J.

Ruščina — drugi znanstveni jezik

V Združenih državah Amerike je vedno več ljudi, ki se učijo ruščine. Ko komentira ta pojav, piše časnik Wallstreet Journal naslednje:

„Ruščina je postala za angleščino drugi jezik znanosti na svetu. V ZDA iz dneva v dan vedno bolj naraščajo potrebe po znanju tega jezika. Do izstrelitve sovjetskega umetnega satelita se je učilo ruščine blizu 16.000 Amerikancev, letos pa se je učenja tega jezika lotilo že 35.000 študentov v 600 visokih šolah in 25.000 dijakov. Toda po priznanju predstavnikov vlade in različnih podjetij niti to število študentov in učencev ne bo zadoščalo, da bi zadostili vsem potrebam, ki so jih navrgli tehniški in znanstveni uspehi Sovjetske zveze.“

Zato je pametno, da se naši otroci dobro uče slovenščine, saj jim je učenje ruščine potem veliko lažje.

Odkrite stenske podobe iz 15. stoletja

V začetku tega meseca je Zavod za spomeniško varstvo Ljubljana dobil obvestilo, da obnavljajo notranjščino župne cerkve v Mirni na Dolenjskem. Ker gre za pomembno gotško arhitekturo, je konservator sondiral stene, da bi lahko po originalnih starih barvah določil novo toniranje. Pri tem so odkrili izredno kvalitetne stenske slikarije v prezbiteriju iz druge polovice 15. stoletja in nekoliko mlajše na oboku v ladji. Videti je, da se pod številnimi beleži v prezbiteriju skriva cel naslihan orkester.

Dr. Theodor Veiter:

(Nadaljevanje)

Völker im Volke Österreichs

Ponatis iz avstrijskega tednika „Die Furche“

Da die Kärntner Slowenen heute ihre Loyalität gegenüber Österreich formell erklären (ohne übrigens zu mehr als einer Gesetzesloyalität verpflichtet zu sein⁴¹, ihnen aber, soweit sie den sogenannten National-slowenen angehören, immer vorgeworfen wird, sie seien für Jugoslawien, obwohl das durchwegs nicht zutrifft, würde die Minderheitenfeststellung durch Abstimmung (Bekanntnis) eine erheblich geringere als die tatsächliche Slowenenzahl schon aus politischen Alibigründen ergeben.

Zweifelhafte Spekulationen

Die Slowenen machen schon seit dem ersten Weltkrieg geltend, daß für sie eine Minderheitenfeststellung nur dann akzeptabel sei, wenn sie nach dem Prinzip der objektiven Merkmale statt des Bekenntnisprinzips erfolge. Sie sind damit eine der sehr wenigen nationalen Minderheiten, die das Bekenntnisprinzip ablehnen, das sonst immer von den Volksgruppen bejaht und gefordert wird (darunter auch von der Südtiroler Volksgruppe). Schwache, von Umvolkung bedrohte Minderheiten mit Elementen schwebenden Volkstums neigen zwecks Substanzrettung zum Prinzip der objektiven Merkmale. Würde man als objektives Merkmal nur die Muttersprache nehmen, die ja am ehesten objektiv eruierbar ist, so mag es noch angehen, die Slowenen kommen aber immer wieder auf andere objektive Merkmale, vor allem die Haus- und Familiennamen, zurück. Ginge man darnach vor, so wäre halb Kärnten von Slowenen bewohnt und manche deutschkärntnerischen Führer der letzten Jahrzehnte (Wutte, Schumy,

Ferlitsch) wären darnach Slowenen gewesen und mancher national führende Slowene (Grafenauer, Grill, Tischler, Milk) Deutschkärntner. Mit solchen Spekulationen, die höchst unfruchtbar sind, ist nichts geklärt.

Eine Minderheitenfeststellung ist demnach überflüssig, ja höchst bedenklich. Es müßte genügen, den fördernden Schutz der slowenischen Sprache auf jene Bezirke zu erstrecken, in denen nach der letzten Volkszählung zum Beispiel 7 Prozent (nach finnischem Muster) in irgendeiner Variante die Minderheitszugehörigkeit der Sprache nach angeben. Noch besser wäre es, man könnte sich über den räumlichen Rahmen mit den beiden slowenischen Organisationen einverstandlich einigen.

Unter den gegebenen Umständen, auf die Ermacora in einem nur von den Slowenen positiv aufgenommenen, vielbeachteten Aufsatz hingewiesen hat⁴², würde man bei einer Befragung nach Volkszugehörigkeit jenen Personenkreis, den man heute die „Windischen“ nennt, eliminieren.

Vor allem aber muß von einer Minderheitenfeststellung abgesehen werden, wenn und solange die befugten Sprecher der Minderheit selbst eine solche ablehnen. So, wie man in Südtirol über die berechtigten Wünsche der Südtiroler nicht die Italiener oder die Dissidenten nach dem Muster Raffainers entscheiden lassen kann, sondern nur jene, die die deutschsüdtiroler Volksgruppe repräsentieren, also die SVP, kann man in Kärnten doch nicht über Ansichten und Wünsche hinweggehen, die die Minderheit selbst durch ihre befugten Sprecher (Volks-

rat und Verband slowenischer Organisationen) als existenzentscheidend ansieht. Es sei denn, diese Wünsche gefährden Bestand und Sicherheit Österreichs.

Das Schulrecht der Slowenen in Kärnten

Seit Jahrzehnten geht der Streit um die Minderheitenschule in Kärnten. In der Zeit der Monarchie mußte er mit der Frage nach Erhebung der (am meisten dem Altslowischen ähnlichen) slowenischen Sprache des Volkes zu einer Schriftsprache mit eigener Literatur deshalb auftreten, weil man dem deutschen Österreicher nur schwer zumuten konnte, in gemischtsprachigen Gebieten, wie in Südkärnten und in der Untersteiermark, die slowenische Sprache in der Schule gezwungenermaßen zu erlernen, eine Sprache, die keinen Zugang zur großen Welt vermitteln konnte, während umgekehrt jedem slowenischen Vater es wichtig sein mußte, daß seine Kinder in der Pflichtschule nicht nur Slowenisch lernten, womit sie im übrigen Österreich nirgends zu beruflichen Aufstieg gelangen konnten, sondern daß sie die quasi Staatssprache Deutsch erlernten. Ganz gleich gelagert waren die Verhältnisse zwischen den Italienern und den Slowenen (und den Kroaten) im alten Österreich⁴³. Slowenenführer, die sich mit Stolz zur slowenischen Sprache bekannten und ihren Aufstieg zu einer modernen Schriftsprache propagierten, wie Pomladinovič und Suman, haben gerade diesen Aspekt klar gesehen⁴⁴. Da Art. XIX des Staatsgrundgesetzes jeden Zwang zur Erlernung einer zweiten landesüblichen Sprache in Pflichtschulen ausschloß, verfiel man in Kärnten auf die an sich geradezu grandiose Lösung mittel der urtraquistischen Schule. Die doppelsprachige Schule, die im übrigen auch anderswo mit gutem Erfolg eingerichtet ist, wie heute zum Beispiel in Friesland (Provinz Leeuwarden), in Süd- und Nord-

schleswig, im Sorbenland (Bautzen, Brandenburg), ist überall dort am Platz, wo Völker in Verzahnung leben. Das war aber in Südkärnten seit jeher der Fall. Dem Wunsche des überwiegenden Teiles der Slowenen selbst entsprechend, gab es in Kärnten bei Beginn des ersten Weltkrieges nur drei (davon eine öffentliche) Volksschulen mit slowenischer Unterrichtssprache, denen jedoch 89 doppelsprachige („utraquistische“) Volksschulen gegenüberstanden, wo die Schüler von Jahr zu Jahr mehr in deutscher Sprache den Lehrstoff vermittelt bekamen. Sie wuchsen so in die deutsche Sprache immer mehr hinein, ohne der Muttersprache entfremdet zu werden (Wutte, Lobmeyr)⁴⁵.

⁴¹ Diese Loyalitätserklärung wurde erstmals seitens beider, also auch der titoistischen Dachorganisation (Zveza slovenskih organizacij na Koroškem) im Memorandum vom 11. Oktober 1955 an die Bundesregierung abgegeben und wird, vor allem seitens des in der Minderheit der Mehrheit bildenden (katholischen) Nationalrates (Narodni Svet) regelmäßig wiederholt, zuletzt anlässlich der Staatsvertragsfeiern vom Mai 1965.

⁴² Felix Ermacora. Die Kärntner Minderheitenfrage als Rechtsproblem, in: „Der Donauraum“, Wien, 1960, SS. 12 ff.

⁴³ vgl. hierzu: Theodor Veiter. Die Italiener in Österreich-Ungarn. Eine volkspolitische und nationalitätenrechtliche Studie, Wien (Verlag für Geschichte und Politik), 1965.

⁴⁴ L. Pomladinovič, Zur Frage über die Gleichberechtigung der Slowenen, Prag, 1881 (Selbstverlag mit der Ortsangabe „Untersteiermark“); Josef Suman, Die Slowenen, Wien und Teschen (Karl Prochaska), 1881.

⁴⁵ Martin Wutte, die urtraquistische Volksschule in Kärnten, Klagenfurt (Kleinmayr), 1919; Oskar Lobmeyr-Hohenleuten, „Steiermark, Kärnten, Krain“, in dem Sammelwerk von Hugelmann. „Das Nationalitätenrecht des alten Österreich“, Wien, 1934, SS. 502 ff.

RADIŠE (Prireditve)

Na Radišah bo v okviru našega društva koncertiral **Moški komorni zbor** iz Kroke. Koncert bo v nedeljo, dne 3. oktobra 1965, ob 14,30 v farni dvorani.

DOBRLA VES (Četrtek večer)

Naslednje družabno srečanje v hotelu Rutar v Dobrli vesi bo v četrtek, 14. oktobra 1965.

Rojaki, prijatelji, prinesite tokrat s seboj lastne instrumente: orglice, tamburice, kitare, mehe, no, kar pač znate igrati. Vstopnine ni.

Po potrebi bo igrala Avsenikova godba na ploščah.

Začetek ob 8. uri zvečer!

RUDA — GREBINJ (Najdba izstrelkov in razstreliva)

Pred kratkim je našla žandarmerija pri Rudi granato, ki je, čeravno so najdišče zavarovali, kmalu izginila. Nekaj dni zatem jo je neki orožnik našel, le nekaj metrov stran od najdišča, skrito v grmovju.

Kot je pozneje pokazala preiskava rušenske žandarmerije, je granato vzel neki učenec glavne šole in jo potem, verjetno na nujno svarilo pred nevarnostjo najdenega izstrelka, vrget v grmovje.

V sredo minulega tedna so delavci v Grebinju, ko so poglobljali strugo tako imenovanega Volovškega potoka, v bližini kmetije Mauth našli pločevinast zaboj z mitralješko municijo (Maschinengewehrmunit-ion), protiletalsko granato in še nek drug topovski izstrelak. Razstrelivo so potem pustili na kraju, kjer so ga našli in ga še s tablico točno označili „Pažnja, razstrelivo“.

Grebinjska, žandarmerija je zadevo takoj javila merodajnim izvedencem v Gradcu, ki so prišli na kraj najdbe in odstranili nevarnost.

ZELEZNA KAPLA — BELA (Počastitev starih občanov)

Pred kratkim so počastili v Železni Kapli 620 občanov, starih nad 60 let.

Po skupnem kosilu, ki so ga darovali lovci, je župan občine pozdravil najstarejše občane in jim zaželel, da bi teh nekaj uric prebili v skupnem veselju in sreči. Župan je v nadaljevanju svojih pozdravnih besed izrazil veselje, da so se povabilu odzvali vsi povabljeni polnoštevilno in da so slovenski kakor tudi nemški pevski zbori in godba zagotovili sodelovanje na tem svečanem dnevu. Po pozdravnem govoru so počastili najstarejšega občana in občanko s šopki rož; poleg tega pa sta dobila še po eno steklenico vina.

Nato je deželni socialni referent govoril o hvaležnosti in dolžnosti mladega rodu nasproti onim možem in ženam, ki so pravzaprav ustvarili predpogoje, da gre današnji mladini tako dobro.

V deželnem načrtu za stare ljudi je urejeno tako, da bodo vsako leto drugo nedeljo v oktobru slavili v vseh koroških občinah družinski praznik, na katerem bodo v središču zanimanja naši priletni soobčani. Zato je častna dolžnost vseh kulturnih društev, da tudi doprinešajo svoj delež k prazniku.

Letos je dežela prvič izvedla tako oskrbovalno akcijo za stare žene in može. 600 ostarelih Korošcev je v šestih skupinah preživljalo, nekateri celo prvič, svoj oddih izven rojstnega kraja.

Na koncu je deželni socialni referent pozval vso koroško mladino, naj bi bila zmezmom hvaležna stari generaciji in naj bi ji njih zadnja leta življenja kolikor mogoče olajšala in polepšala.

Potem se je razvijal dveurni pester spored v slovenskem in nemškem jeziku, vrstile so se pevske in instrumentalne glasbene točke, za razvedrilo je poskrbela vesela godba.

ŠT. VID V PODJUNI (Poroki in pogreb)

V nedeljo, 12. septembra, je bila v Št. Primožu poroka z mašo Alberta Majer iz Švice in Jozefine Hobel, Rojakove v Pogrihah. Nevesta je bila v Švici v službi, poroko pa je hotela obhajati s svojimi v domači fari. Poročili so ju naš domači gospod župnik. Vesela svatba pa je bila pri Voglu. V nedeljo navrh, 19. septembra, pa je bila pri fari poroka z mašo Bilija Hribernika, Husovega v Gluhem lesu, in Nežike Kumer iz Št. Vida. Veselo slavje je bilo pri Jariču. Novoporočencem želimo vse dobro na novi življenjski poti.

7. septembra je bil pri fari pogreb 78-letnega Antona Lutnika, Halarjevega očeta v

Pri nas na Koroškem

Občni zbor Koroške dijaške zveze

Kakor vsako leto je tudi letos sedaj, ko je večina članov v Celovcu, sklicala Koroška dijaška zveza občni zbor celotne zveze. Ta je bil v soboto, dne 25. septembra 1965 v Mohorjevem domu. Vabilu se je odzvalo precejšnje število članov, predvsem dijaki slovenske gimnazije, pa tudi študentje iz graških in dunajskih visokih šol. Kot častni gostje so prisostvovali obnemu zboru predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, tajnik NSKS dr. Reginald Vospersnik — to nas je še posebej veselilo — predsednik „Slovenske mladine“ dr. Pavle Apovnik. S svojim prihodom so izrazili svoje zaupanje v Zvezo.

Spored je obsegal referat predsednika, poročila, volitev novega osrednjega odbora, sogovora, in preglednikov ter služajnosti. Občni zbor je vodil dr. France Cigan, ki je član sosveta.

Kot je predsednik Karli Smolle v svojem uvodnem govoru dejal, smo se zbrali zato, da napravimo delovni obračun, da skupaj pregledamo, kaj je bilo v preteklem letu dobrega ter kaj bi se dalo izboljšati.

Predno smo začeli s sporedom, je voditelj občnega zbora prebral pismo Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta, ki pošilja vsem pri občnem zboru zbranim, iskrene pozdrave ter želi novemu odboru vse najboljše in upa, da bodo stiki, ki smo jih že pred leti navezali s Trstom in Gorico, ostali trajni in da jih bomo v novi poslovni dobi znova okrepili.

Kakor je na vsakem občnem zboru, tako je vrsta odbornikov podala svoje poročilo: O sejah KDZ v Celovcu je poročala **tajnica Wutte Helena**, ki je prav tako prebrala poročilo **tajnice Mitsche Milice**, ki je žal bila zadržana. V svojem poročilu pravi, da sta bili dve glavni stvari za visokošolsko vejo KDZ, da pripravi vse potrebno za zbiralno akcijo za visokošolski dom „Korotan“ na Dunaju ter da ustvari stike z drugimi mladinskimi organizacijami avstrijskih manjšin, da se je mladinsko srečanje sploh moglo vršiti. Za denarno akcijo je bil od strani odbora izvoljen svoj odbor, ki je deloval še kar uspešno. V imenu tega odbora je poročala Zalika Mikel ter povedala, da je bilo 12 sej, na katerih se je pogovarjalo o načinih zbiranja. Vemo, da se je zbiralo z gradbenimi kamni in z listami in če pomislimo, da se jih je javilo prostovoljno za zbiranje nad 70 članov, moramo reči, da bi se dalo mnogo narediti, ako bi vsi pridno delali. Prav tako je o svojem resorju poročal blagajnik odbora **Mirko Wakounig**.

Nagelčah. Zadnja leta je bolehal in bil tudi večkrat previden. V nedeljo pa je mirno v Gospodu zaspal. Doma je bil iz Suhe pri Žvabeku.

Zelimo mu večni mir.

PLIBERK (Farna prireditve)

V nedeljo, 12. septembra, so naši najmlajši farani vabili v novo farno dvorano na akademijo, ki jo je pripravila Milka Hartmanova. Prekrasna farna dvorana je bila do zadnjega napolnjena.

Mestni kaplan Hotimic so vse navzoče lepo pozdravili in jim želeli veliko užitka. Nato so najmlajši in starejše solarke pelega originalne (izvirne) pesmi, ki jih je spremljala Milka osebno. Te pesmi je naša podjunska pesnica sama zložila in uglasila. Glasovi so bili močni in samozavestni. Nič ni bilo strah mladih src. Nato so nastopili romarji pred sliko naše nebeške Matere in z njimi mali angelčki, ki so ginljivo zapeli našo: „Delajmo, delajmo nova kolesa.“ Marsikatero oko med materami je bilo solzno, ko so gledale svoje malčke v taki krasoti na odru.

Pa ne samo dečve, tudi fantje so se postavili. Najpomembnejši je bil napovedovalec Sultesov. Zahvalil se je mestnemu župniku za zgraditev lepe farne dvorane, nato pa pred vsakim prizorom v vezani besedi podal pomen sledeče slike. Te so kazale prizore iz našega življenja, v vsaki pa je bilo jedro, kako naj živimo, n. pr.: „Sejalec je šel sejat seme, za njim pa zloben človek

Poročilo predsednika srednješolske veje Marka Jerneja

V načrt smo si vzeli, da prirejamo sestanke kot vsa prejšnja leta skozi vse leto. Prvi tak sestanek je bilo predavanje prof. dr. Pavla Zablatnika: „Rož, Podjuna, Zila — od zibelki do groba“. Prof. dr. Wutte je prav tako bil povabljen pred člane Dijaške zveze. Naslednja prireditve Srednješolske veje KDZ je bilo tekmovanje članov, ki ga je pripravil odbor, da bi s tem poživili Zvezo ter pripravil člane k sodelovanju. Tekmovanje se je vršilo na področju risanja, glasbe, vezane in nevezane besede ter na področju humoresk. Kot smo pozneje zvedeli iz več strani, je to tekmovanje ugajalo vsem članom. Zato smo hoteli na enak način razveseliti člane ter pripravili Quiz večere. Prvi je bil 2. februarja 1965.

Med prvim in drugim Quiz večerom je bila še vrsta predavanj, kot predavanje dr. Vinka Zwitterja o „Evropi in Slovanih“ ali pa govor g. p. Ivana Tomažiča o pripravah v zvezi z gradnjo visokošolskega doma „Korotana“ na Dunaju. Sledila sta še 2 Quiz večera in sicer eden v maju, drugi pa tik pred koncem šolskega leta.

Mislili smo seveda tudi na počitnice in nudili smo vsem članom možnost, da se udeležijo študijskih dnevo od 15. — 18. 8. 1965 na Kallišču v Selah. Na programu je bil predvsem študij in še marsikaj drugega.

V delovnem letu 1964/65 smo imeli skupno 12 sej in v srednješolskih veji je bilo preteklo leto vključenih nad 120 oseb.

V sredo, dne 7. jul. 1965 je bilo potem za srednješolsko vejo letno srečanje, na katerem je bil izvoljen nov odbor, in sicer:

Marko Jernej kot predsednik, v ostali odbor pa so bili izvoljeni **Rezka Esel, Zalika Mikel, Štefan Oraže** ter **Ludvik Karničar**. Tudi ta odbor je že pričel s svojim delom.

O poteku in pripravah srečanja avstrijskih manjšin nam je poročal Janko Merkač.

Nakazal nam je, koliko truda so stale priprave. Med drugim je dejal: „Po sklepu občnega zbora 1964 je bila poverjena osrednjemu odboru priprava manjšinskega srečanja. Predsednik osrednjega odbora je začel že lani s konkretnimi pogajanjmi z manjšinskimi skupinami, predvsem s Hrvati kot najmočnejšo narodno skupino. Prav tako mu je uspelo priti v stik z Madžari. Njihov predstavnik, nadzornik za madžarski pouk na

ljudsko.“ „Ajdovi žganci so kaj dobro tekneli s kislim mlekom“, „Pastirji na paši so tožili, da črede nimajo.“ Vmes je deklamirala Gustejeva hčerka res dovršeno. Ta bo še za gledališče, tak nastop ima, so menili gledalci. Doraščajoča dekleta se znajo pa že tudi o ženinih meniti. Z naštevanjem napak enega in drugega so zbudile mnogo smeha pri gledalcih.

Z ritmičnim gibanjem in petjem so ob živahnem aplavzu zaključili naši najmlajši svojo farno akademijo.

Razšli smo se s tolažbo v srcu, da imamo še mladino kot nekdanj. Treba je samo nekoga, ki jo hoče in zna pripraviti za nastope. Pridružujemo se vzdihu starejše gledalke, ki je po prireditvi rekla: „Bog nam še dolgo Milko ohrani.“ Pristavljamo pa še: „In daj ji vredno naslednico ob stran, da se bo ob njenih nasvetih usposobila za isto vzvišeno službo.“ Kumer Mirko

CELOVEC (Ogenj v kuhinji v hotelu Moser)

Pretekli teden so celovški poklicni gasilci hiteli v hotel Moser-Verdino v Celovcu. V začetku so mislili, da gre za večji ogenj, a se je kmalu izkazalo, da je bila bojazen odveč. Uhajajoči plin v kuhinji, ki je prišel v stik z razbeljeno mastjo, se je vnel. Pretiela je nevarnost večjega požara, ker se je medtem vnela tudi vmesna stena, zategadelj so morali poklicati gasilce na pomoč. Ogenj so poklicni gasilci v kratkem pogasili. Stvarna škoda je majhna.

gradiščanskih ljudskih šolah g. Ernst Tölly je izrazil načelno pripravljenost za sodelovanje. Prvo srečanje z zastopniki Hrvatov pa je bilo posredovano po predsedniku Hrvatskega kulturnog društva na Dunaju Martinu Prikosoviču in po predsedniku Hrvatskega akademskog kluba Vladimiru Vukoviču in pozneje Franju Mersiču, ki so omogočili sestanek s predsednikom Hrvatskega kulturnog društva u Gradišču, osrednjem predstavniku hrvatske manjšine, g. dr. Linzerjem.“

„Sodeloval bi tudi HAK. Tako naša prireditve ni bila več v nevarnosti. S predstavnikih teh organizacij smo se srečavali skoraj tedensko, da smo preraševali program.“

Nadalje je dejal, da so navezali stike tudi s Čehi, ki so bili spocetka zelo navdušeni. Tudi z njimi so se predstavniki KDZ večkrat sestali. A Slovaki so kar od početka odklonili sodelovanje zaradi personalnih težav.

Prvotno smo imeli radi srečanja drugo zamisel, namreč da bi se del srečanja vršil na Gradiščanskem, drugi pa v Celovcu. Prvi del bi bil v obliki študijskega zborovanja, drugi del pa bi obsegal manifestativno prireditve, kot smo jo dejansko doživeli. Prvi del programa smo bili primorani iz raznih težav opustiti.

„Odločilnega pomena je bila seja 25. maja v Zgornji Pulji na spodnjem Gradiščanskem, kjer je bil zbran celoten osrednji odbor HKD; predsedniku KDZ pa je bila dana možnost, da podrobno referira o konceptu (zamisli). Odstranil je zadnje dvome in ugovore. Zadnji mesec je bil najnapornejši, ker šele tedaj smo mogli začeti s podrobno sestavo programa.“

„Termin za srečanje je bil nekoliko neugodno izbran, ker je bilo isti dan več prireditve in tako mnogi, ki jih je srečanje manjšin zanimalo, niso mogli biti navzoči.“

Sicer pa je srečanje poteklo v redu, brez kakih nemirov. Ko je predsednik v soboto zvečer goste sprejel, smo se skupno odpeljali v Št. Janž, kjer je bil na šentjanskih Rutah kres. Ob kresu je predvsem navdušil dvojni selski kvintet pod vodstvom učitelja in člana KDZ Eriha Uznika. V nedeljo popoldne pa je bila slavnostna akademija v Domu glasbe v Celovcu.

O vseh teh prireditvah smo natančno že poročali v našem listu. Povabljenih je bilo okoli sto častnih gostov, ki pa so se večinoma opravičili, na čelu povabljenih zvezni minister dr. Piffel Perčević, ki je poslal kot zastopnika sekcijskega šefa dr. Frčka. Deželni glavar in podglavar Gradiščanske sta se opravičila, koroško deželno vlado in deželnega glavarja pa je zastopal dr. Pogatschnik. Predsednik koroške lige za človečanske pravice dvorni svetnik dr. Papst ter predstavnik koroških slovenskih organizacij so se odzvali povabilu.

Poročila so izšla v vseh koroških časopisih, v Presse, v „Hrvatskih novinah“, v „Videnski slobodnih listih“, v radijskem poročilu, itd. Sekcijski šef dr. Frček je bil navse zadovoljen in je hvalljivo zmogljivost naše organizacije. Tudi dr. Pogatschnik se je pozitivno izrazil o tej prireditvi.

Kljub vsem organizacijskim hibam je zapustila prireditve dober vtis pri gostih in v javnosti.“

Predsednik Karl Smolle: „Delovni in delovni obračun“

Po tem obširnem poročilu nam je govoril poslavljajoči se predsednik **Karel Smolle** o Koroški dijaški zvezi. Orisal nam je delo KDZ v teku petih let — Dijaška zveza namreč letos slavi svoj petletni jubilej — in omenil, da je delo začela peščica ljudi, ki je verovala v zmogljivost organizacije, ki ima močan idejni koncept. Delo je bilo zelo težko, a uspeh ni izostal. Prvi vidni znak tega je bil zamejski mladinski tabor 1962 v Gorici. Tako je organizacija rasla in se razvila v živ organizem. Ustanovili so se odseki, med katerimi sta se ohranila predvsem politični in športni. Dramatski pa je ob koncu lanskega poslovnega leta stopil v sodelovanje z „Odom mladje“. Vsako leto smo želi s svojimi prireditvami ob koncu vidne uspehe. Po taboru 1964 in po srečanju mladine avstrijskih manjšin 1965 smo dosegli svojo politično zrelost, a moramo se vprašati, ali je res to, kar smo na zunaj pokazali, ali smo res idejna sila. Dejaj je, da je zanj največje veselje, ko odstopa in predaja delo drugim, to, da vidi, da organizem živi in da se presnavlja. Želel je novemu odboru mnogo uspeha ter zaključil svoj govor z besedami: „Naša doba potrebuje ljudi s prepričanjem. Živimo namreč v času, ko potrebujemo močne osebnosti bolj kot kdaj poprej!“

(Nadaljevanje na naslednji strani)

Pri nas na Koroškem

NAPOLE V ZILJSKI DOLINI

(Pogreb in poroka)

Drugo nedeljo v septembru, ko smo v Dulah obhajali običajni „žegen“, smo spremeljali pokojnega Lenarta Janka, p. d. Fikovega očeta v Napólah, k zadnjemu počitku. Umrli je v visoki starosti 37 let. Dolga leta je bil skrben cerkovnik-mežnar v podružnici svete Kunigunde v Napólah. Naj mu bo Bog, kateremu je v življenju zvesto služil, mil sodnik in dober plačnik!

Sporočamo pa še veselo novico, da se je poročil g. Jožef Jank, p. d. Rošpah v Napólah z gospodično Marijo Andri, ki jo je pripeljal iz Potoč, župnija Brdo pri Šmohorju. Bog daj novoporočencema mnogo sreče in družinskega veselja!

RUTE PRI RINKOLAH

(Smrt)

Majhna je naša vas in redko se kaj posebnega zgodi. Letos pa imamo zaznamovati kar dve smrti.

Spomladi se je s traktorjem smrtno ponesrečil Vautijev Poldej. Vozeč napravo za sajenje krompirja je iz neznanega vzroka zavozil na cestno škarpo. Traktor se je prevrnil v jarek in pokopal Poldeja pod seboj. Cestni delavci so ga našli tam v Grablovcu, mrtvega. Vsem, ki so ga poznali, se je zasmilil. Saj je bil vedno prijazen in šaljiv. Dobro leto prej se je oženil in sta se z ženo zelo rada imela. Bil je najmlajši od devetih Vautijevih otrok in edini, ki je ostal še na domu. Hotel je biti opora in naslednik že osirolemu očetu Jožefu. Pri gradbeni firmi bi prisluzil potreben denar, ob sobotah in po večerih bi pa s traktorjem doma na polju hitro opravil delo in vsem bi dobro šlo. Pa ni bilo namenjeno. Ženi vdovi in Vautijevim staršem naše sožalje.

V soboto, dne 18. septembra, pa smo spremili na šmihelsko pokopališče Šrančevega očeta Mihaela Kropivnika, najstarejšega farana fare, in tudi najstarejšega občana pliberške občine. Šrančev oče Mihael Kropivnik bi 25. septembra spolnil 98 let. Bili so mali kmet in krojaški mojster, do svoje smrti so bili pa že več let v pokoju. Do 90. leta so še šivali in brali brez očal. Za devetdeseto obletnico so jim župnik Picej voščili, da bi dočakali 100 let. Sedaj sta že oba rajna.

Pridelovanje kave

Nedavno se je v Londonu zaključilo 7. zasedanje Mednarodnega sveta za kavo. V tem je včlanjenih 56 držav. Predstavniki držav članic so pokazali razumevanje za najbolj pereče vprašanje, ki ga predstavlja nadprodukcija kave. Na zasedanju so namreč razpravljali zlasti o načrtih za prilagoditev proizvodnje potrošnji, dočim je vprašanje uravnovešenja povpraševanja s ponudbo drugotnega značaja. Nekateri dežele izvoznice so pristale na znižanje proizvodnje.

Izvršni ravnatelj Sveta za kavo dr. J. Oliveira Santos je v tej zvezi naglasil, da ima Svet dovolj moči, da lahko učinkovito nadzoruje trgovanje s kavo in da Svet za ureditev trgovine v sezoni 1956-66 razpolaga s 7 milijoni dolarjev.

V novem poslovnem letu Sveta za kavo, ki se prične 1. oktobra letos bo Svetu predsedoval R. J. Mukasa (Uganda), za podpredsednike pa so bili izvoljeni A. Del Carman (FEDECAME), N. B. Hansen (Danska) in A. De Bloeme (Nizozemska); novi predsednik izvršnega odbora bo Belgijec M. P. Stanner. V novem izvršnem odboru so predstavniki 14 držav, in sicer ZDA, Danske, Zah. Nemčije, Francije, Vel. Britanije, Nizozemske in Japonske med uvoznicami, a Brazilije, Kolumbije, Ugande, področja OAMCAF (področje francoskega franka),

Bili so vsa leta veren krščanski mož in redno hodili ob nedeljah v Šmihel v cerkev. Zato zvestobo so se jim g. kaplan Hudl v imenu g. dekana zahvalili na grobu. Pevci so jim zapeli lepe žalostinke. Bili pa so tudi vse življenje zaveden Slovenec in naročnik naših listov in knjig. Vršili so tudi službo cerkvenega ključarja v rinkolški cerkvi in pomagali duhovniku pri obhodu ob žegnanjih. Imeli so prikupen nastop in bili v mladeniških letih iskan „camar“ na ženitninah. Dvanajstkrat so morali prevzeti to imenitno službo. Vselej se jim je dobro posrečilo, dokler leta 1901 tudi sami niso stopili v zakonski stan in kupili nazaj že od brata prodano domačo hišo. V zakonu so imeli štiri otroke, od katerih bo sedaj sin Franc, znani pevec in prosvetar, gospodari pri Šranču.

Očetu želimo miren počitek, zalujočim ostalim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Kumer Mirko

PODGORJE

(Najdba človeškega trupla)

V sredo popoldne preteklega tedna je našel lesni trgovec Josef Pauser iz Podgorja, občina St. Jakob v Rožu, v potočni strugi velikega Suhega grabna, 2 kilometra južno od železniške postaje Podgorje, že močno razpadlo človeško truplo.

Po podatkih okrajnega zdravnika dr. Wilfrieda Sidinga iz Vrbe ob Vrbskem jezeru gre za 25 - 30 let starega človeka, ki je umrl pred približno šestimi do dvanajstimi meseci. Vzrok smrti je trenutno še nepojasnjen. Verjetno je truplo voda ob zadnjih poplavih prinesla s Podgorskega sedla s seboj v dolino. Domnevajo celo, da je to truplo nekega jugoslovanskega begunca, ki se je baje decembra lani v območju Podgorskega sedla ponesrečil.

MELVIČE

(Slovo od dušnega pastirja)

Zadnjo nedeljo v avgustu se je poslovil od nas preč. g. Maks Mihor, ki je bil zadnja tri leta naš neumorni dušni pastir. Prihajal je iz sosednje župnije Svetega Štefana k nam v Melviče in skrbel za naše duše in za restavracijo farne hiše božje in podružnic. Z veliko požrtvovalnostjo se je lotil dela in vedno z veseljem in nasmejan prihitel bodisi

Ekvadorja, Kostarike in Konga (Brazaville) med izvoznicami.

Gora brazilske kave narašča

S pristopom Združenih držav k Mednarodnemu dogovoru o kavi se bo morda izvozni položaj Brazilije v bodočnosti do neke mere ustalil, ker je v zadnjih letih odpadlo na Združene države 48 odstotnega svetovnega uvoza kave. To bi pomenilo tudi konec nazadovanja deviznih dohodkov Brazilije, med katerimi zavzema izvoz kave najvažnejše mesto. Delež Brazilije, ki je od 1930 do 1939 znašal še 56 odstotkov svetovnega izvoza, se je znižal leta 1951 na 50 odstotkov, v zadnjih petih letih pa celo na 37 odstotkov. Vzrok je bil v prvi vrsti uveljavljanje afriških dežel na kavnem trgu, katerih ekspanzija je pa, kot se zdi, sedaj zastavljena.

Mednarodni svet za kavo je v podporo cen znižal konec maja celotno izvozno količino od 45,5 na 43,5 milijonov vreč. Pri udeležbi od 37 odstotkov bi Brazilija od tega izvozila 16 milijonov vreč. Po mednarodnem dogovoru o kavi je uradni delež Brazilije večji, trenutno 17,8 milijonov vreč. Stavka pristaniščnikov v Združenih državah je pa v prvih mesecih tega leta otežkočila uvoz iz Brazilije na korist uvoza iz Srednje Amerike in Mehike, tako da brazilski izvoz morda ne bo dosegel niti 16 milijonov vreč.

Pri tej omejeni možnosti izvoza pa ima Brazilija letos izredno velik pridelok, ki ga uradno cenijo na 33 milijonov vreč; od tega bi po cenitvi kavnih plantažnikov lahko izvozili 23 mil. vreč. To število je pa verjetno nastavljeno še prenizko, pa že pri tem se polkaže presežek od 7 mil. vreč kave za izvoz, ki jih mora prevzeti zato država. Cena za vrečo ne bo dosti nižja kot 40.000 kruzzeirov, tako da bo morala država za ta odkup odšteti okoli 280 milijard kruzzeirov. Zaloge državnih skladišč kave bi se s tem povečale od 50 na 57 milijonov vreč; ta količina bi zadoščala za kritje celotnega svetovnega izvoza za 16 mesecev.

v šolo, bodisi v cerkev, kjer se mu je v kratkem času posrečilo poživiti zborni in ljudsko petje pri božji službi.

Kolikokrat je imel z nami vajo in se trudil s svojo pridno sestro pozno v noč, da bi nas naučil lepega petja, ki olepša sveto daritev in množi božjo čast! Hvaležni smo za vse, kar nam je s pomočjo svoje sestre v teh treh letih pastirovanja dal in se za našo župnijo žrtvoval. Pri vsakem vremenu je prišel rad med nas v Melviče in na podružnice v Dulah, Napólah, Ocah in Pazriah.

Vsi smo bili presenečeni, ko smo zvedeli, da nas bo zapustil in zato je umevno, da je bilo slovo od njega res težko. Vemo pa, da ga je klicala božja previdnost na veliko faro blizu Celovca, kjer bo imel mnogo dela in novih srbi. Iz srca mu želimo obilo moči in zdravja ter uspeha v novem vinogradu Gospodovem ter mu čestitamo, da je postal župnik obsežne kotmirske župnije. Kot njegovi nekdanji in vedno hvaležni farani in pevci pa prosimo, da se nas spominja v molitvi in sveti daritvi. Obljubljamo, da bomo to, kar nas je s tako vedro in nesebično ljubeznijo učil, tudi naprej gojili in imeli do naslednika, ki je prišel k nam iz Celovca, dobre odnose in zaupanje

GORICE PRI BORLJAH

(Pogreb Potočnikovega očeta)

Po dolgi težki bolezni je Bog odpoklical g. Gregorja Pippa, p. d. Potočnikovega očeta v Goricah v večno domovino.

Pokojni oče so bili priden gospodar in nad 50 let marljiv mizarski mojster. Z veliko ljubeznijo so skrbeli za svojo številno družino. Radi so prebirali slovenske liste in knjige, iz katerih so črpali mnogo koristnega za življenje. Vsem vaščanom so bili dober sosed. Dolga leta so bili cerkveni ključar in so radi pomagali pri potrebah farne in podružne cerkve.

Velika množica sorodnikov in žalnih gostov se je zbrala 24. septembra na domu žalosti, da z molitvijo izkaže čast in hvaležnost rajnemu očetu.

Pogrebne obrede in sveto mašo je daroval č. g. kaplan iz Šmohorja, ki se je v pridigi spomnil pokojnika in se zahvalil za vse, kar so storili v svojem življenju za čast božjo in blagor cerkvi.

Naj počivajo dobri Potočnikov oče v božjem miru. Njih duša pa naj uživa veselje in plačilo v Bogu!

Občni zbor Koroške dijaške zveze

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Njegovo poročilo so navzoči z navdušenjem vzeli na znanje. Vsa poročila so bila sprejeta.

Zato je v imenu preglednikov predlagal Janko Merkač razrešnico.

Glavna točka občnega zbora pa je vedno izvolitev novega odbora. Predlagana je bila samo ena lista, ki je bila po delegatih soglasno izvoljena.

Predsedstvo je prevzel Filip Warasch iz Djekš (Dunaj), ostali odborniki pa so Micka Wernig iz Velikovca, Gustl Malle iz Slovenjega Plajberka (oba Dunaj), Matevž Grlic iz Libuč pri Pliberku, Leni Wutte iz St. Vida v Podjuni, Tomaž Ogris z Radiš ter Janko Oitzl iz Brnce (vsi Celovec).

Za sosvet smo potrdili dr. Franceta Cigana ter dr. Reg. Vospornika in kot duhovnega vodjo dr. Stanka Čegovnika.

Pregledniki bodo v tej delovni periodi prof. Jože Wakounig, Anton Opetnik in Marija Rutar.

Predsednik Filip Warasch se je nato zahvalil v lastnem imenu ter v imenu odbora za zaupanje, ki mu je bilo dokazano potom delegatov. Obljubil je, da bo skušal storiti vse za našo dijaško stvar. V svojem govoru je nato nakazal delo, ki se mora izvršiti v tem letu ter je nakazal nekaj možnosti, kako se lahko slovenski študent udejstvuje. Dejal je:

Ze od vsega začetka smo poskušali z ločenim delovanjem v Celovcu in na Dunaju. Želi smo uspehe in neuspehe. Ze lansko leto in tudi letos se je pokazalo, da je možno sodelovanje med visokošolci in srednješolci. Pretekli 2 leti se je vršilo sodelovanje tako, da je del osrednjega odbora hkrati zastopal interese visokošolcev. Letos bomo ta del osrednjega odbora razbremenili v toliko, da bo na Dunaju svoj visokošolski odbor, kakor je že vsa leta srednješolski odbor v Celovcu. S tem pa, da bo tudi na Dunaju že močno število članov KDZ, bo treba, da najdemo ugodno razmerje sodelovanja med KDZ na eni strani ter Klubom slovenskih študentov na drugi strani.

Dve leti je tudi že od tega, da je bil zadnji ZMT na Koroškem. Večini izmed vas so dogodki okoli tega tabora še živo v spominu. Letos, to se pravi v tem poslovnem letu, pa imamo zopet en tabor na programu, tokrat v Trstu. Treba bo, da čimprej ustvarimo pripravljalni odbor, kot je že pri prejšnjem taboru obstajal in da čimprej stopimo v stike s Trstom in Gorico. Vršil se bo enkrat med velikimi počitnicami v letu 1966. Skušali bomo povezati tabor z izletom, kot smo to storili leta 1962.

Lansko leto se je Koroška dijaška zveza uveljavila kot že močna slovenska organizacija in letos kot močna avstrijska organizacija. Treba bo, da navežemo stike z drugimi slovenskimi organizacijami po svetu ter v Sloveniji. Sam se še spominjam, koliko so mi dali študijski dnevi v Ukvah, kjer smo se razgovarjali s slovensko mladino iz Trsta in Gorice in vem, koliko nam pomagajo študijski dnevi na Kališču, ki jih vsako leto prireja srednješolska veja KDZ. Naš odbor se bo torej letos še prav posebej trudil, da bo izgradil stike z zamejstvom in da bo ustvaril potrebne stike z mladinskimi organizacijami v Sloveniji.

Uvodoma sem omenil, da bodo letos srednješolci in visokošolci delovali pod lastnimi odbori. Omenil sem to zaradi tega, ker obe veji ne bosta smeli omejiti svoje čelo na ozek delokrog, temveč da ga bosta morali obe veji razširiti. Tako se bo Dunaj moral v večji meri zanimati za študente v Gradcu, ki so tudi večinoma člani KDZ in Koroška srednješolska veja bo morala bolj paziti na bodoče učitelje ter tudi na učitelje, ki so že v službi, kajti radi bi večkrat prihajali na prireditve Koroške dijaške zveze, ako bi bili nanje povabljeni. Prav tako se popolnoma zanemarjajo slovenski dijaki drugih srednjih šol ter nižješolci.

To je mnogo in če hočemo vse to izvršiti, bomo morali biti pridni, mogoče bolj pridni, kot smo bili v preteklih petih letih. Peto leto že obstoja Koroška dijaška zveza in zategadelj bomo ta jubilej letos po Božiču enkrat proslavili.

Sedaj pa pride na vrsto najvažnejša akcija Koroške dijaške zveze: Ze eno leto se trudimo ali pa ne trudimo, da bi nabrali nekaj denarja za visokošolski dom Korotan na Dunaju. Ne smemo odnehati, ampak delati moramo naprej, dokler dom ne bo stal in dolgovi ne bodo poplačani. Saj končno delamo samo za sebe in verjemite mi, dragi prijatelji, spleča se, da pomagamo g. p. Ivanu Tomažiču, ki se na Dunaju trudi za slovenske študente.

V peto leto gremo sedaj pri Koroški dijaški vezi. V preteklih letih nas je Zveza izučila, da je treba za dosego cilja vedno delo, plodovito delo ter da brez truda in dela nič ne dosežemo. Dejstvo, da mladino najbolj šola akcija, se je izkazalo za resnično. Ze lanski tabor nas je izučil, da bo pred svetom obstal samo tisti, ki ima močan življenjski nazor, ki je zgrajena osebnost. Od kod pa naj črpamo, če ne iz globoke vere in iz ljubezni lastnega naroda.

Pod slučajnostmi je predsednik, srednješolske veje KDZ Marko Jernej prebral resolucijo študijskih dni na Kališču. Resolucija, ki se v prvi vrsti bavi z delovanjem slovenskega študenta med šolskim letom in v počitnicah med našimi ljudmi, je bila od vseh navzočih z veseljem sprejeta.

Ob tej priliki se je predsednik „Narodnega sveta koroških Slovencev“ dr. Valentin Inzko zahvalil članom in predvsem lanskega odbora za delo, ki ga je vršil. Zelel pa je tudi novemu mnogo uspeha. Dejal je: „Vsi se zavedamo, da ta organizacija (namreč KDZ) dopolnjuje narodno delo ter bogati avstrijsko javnost“. Zagotovil je Koroški dijaški zvezi tudi vso pomoč od strani katoliških slovenskih organizacij.

Občni zbor smo zaključili s pesmijo „Dro bratje...“, ki je postala že nekako himna KDZ.

Tudi bilanca tega leta je bila vsestransko zadovoljiva. S tem občnim zborom je KDZ storila zopet en korak naprej. Da pa bo ostala ta organizacija živa in da bo mogla uspešno delovati — prijatelji na delo! Poprimimo vsak za svoje delo, da ne bomo porušili tega, kar so nam zapustili vsi, ki so pred nami delali. S skupnim delom bomo Koroški dijaški zvezi omogočili, da se bo razvijala v isti meri naprej, kot se je do sedaj.

H. W.

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede
motorna vozila, ženska, moška in mladinska
športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih
cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihaja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

V tebi je silna moč!

Moderna znanost je v zadnjih letih odkrila strašne naravne sile, ki povzročajo mnogo skrbi državnikom in grozijo vsemu človeštvu. Treba je samo, da kak brezvesten mogočnejši sprosti te neizmerne sile in v par urah je lahko uničen človeški rod. Ta strašna sila je skrita v atomski in vodikovi bombi.

Se pred dobrim desetletjem pa je veljala za največjo moč na svetu elektrika in dejansko je danes prav ona tista sila, ki žene moderno industrijo v današnjem silnem zagonu. Dokler je bila elektrika še povsem sproščena in je kot strela uničevala človeške naselbine, je človek pred njo trepetal. Toda posrečilo se mu je, da jo je ujel in povezal, da mu je v službo. Tako je postal človek močnejši od nje.

Katera je torej tista sila, ki nam daje največjo moč? Misel ali ideja človekova je ustvarila že čudovita dela; saj bi brez nje še bila elektrika sproščena in atomi bi še vedno mirno čakal budilca. Pa vendar se tudi misel utruji in onemore. Tedaj pa ji pride na pomoč še silnejša sestra, ki jo spodbuja: naprej in ne odnehati! Ta moč, ki tudi utrujeno misel pokrepča, se imenuje potrpljenje.

Veliko težkega dela se da opraviti z neomajno močjo volje, toda povsod, kjer je treba dovršiti zares kaj težkega, je treba poklicati na pomoč potrpežljivost. Nekdo je takole zapisal o čednosti potrpežljivosti: če bi jo moral slikati, bi naslikal skromno postavbo z bledim obličjem in prečutimi očmi in s tankimi belimi prsti.

S tem slabotnim telesom je gradila piramide v Egiptu in vse ogromne cerkve in najveličastnejše umetnine. Saj so vsa ta ustvarjanja vendar stala umetnike toliko obupnih noči in vedno novih poskusov! Da — prav ona edina je zmogla to nadčloveško delo, ko je gradila in ustvarjala; saj bi brez nje graditelji in umetniki že zdavnaj vrgli dleto v kot. Le njej smo dolžni hvalo za vsa velika odkritja in iznajdbe.

Kolumbovi mornarji so rekli po štirih tednih: „Zdaj nam je pa dovolj tega, vrtniti se hočemo! „Pri Kolumbu pa je bedela potrpežljivost in mu dala moč, da je prenesel, dokler se ni zjutraj končno prikazala sinja obala. Potrpežljivost je odkrila Ameriko; radovednost in lakomnost bi tega nikoli ne zmogli. Znano nam je vobče, da je tornski kanonik Kopernik odkril, da se zemlja vrti okrog sonca. Manj pa nam je znano, da je neutrudno vse svoje življenje računal, dokler ni na smrtni postelji dokončal svojega dela z uspehom.

Prava potrpežljivost je moč, ki nikoli ne opeša. Dosti je ljudi, ki lahko prenesejo velike bolečine in bi se dali morda celo mučiti, ne da bi trenili z očmi. Če jih pa dolga leta teži trpljenje in povrh še vedo, da nikoli ne bodo dočakali konca, jih popade besnost, zapusti mir in obupajo kakor otroci. Orjaški sili pa, ki iz nemirnega in obupanega človeka govori: „Miren sem, lahko čakam“, je ime potrpežljivost.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Delamo za javnost

Saj sem družabno bitje... Pa tudi mlad sem in vesel sem, da imam pravo družbo. Med mladimi sovrstniki in polnimi zdravja. Tedensko se vsaj enkrat zberemo ob večerih, ko se vrnemo z dela. Raztreseni smo; saj imamo tako različne poklice: od študentov, kmetov in zidarjev do puškarjev. Toda v društvu smo vsi enakih misli in čustev. Biti hočemo zavedna katoliška mladina. V naši organizaciji si hočemo izoblikovati duha in poglabiti svojo vednost, da bomo v zavesti pravilnosti naše poti šli na delo v smislu gesla: mati, domovina, Bog.

Toda pri našem delu nam manjka tradicije in mnogokrat skoraj ne vemo, kako in kaj. Najprej nas teži neka preobremenjenost. Premalo nas je, naloga pa je toliko. Saj se zavedamo, da bi bilo prav, da bi zavedno katoliški fantje zavzemali povsod odločilna mesta. V športu, med gasilci, v zadrugi, v posojilnici, v gospodarski organizaciji in celo v občinskem svetu. Toda premalo nas je, da bi si delo razdelili. In tako nastane tisto neprestano beganje: zdaj sem, zdaj

tja; vsak večer zaposlen in nikjer se ni mogoče ves posvetiti nalogi...

Pri tem pa trpi organizacija. Pa tudi v nas samih nastaja neka neurejenost, kajti za nadaljnje naše izpopolnjevanje nam manjka časa. Zdi se nam, da smo prehitro potegnjeni v „vrtinec življenja“ in čutimo, da smo še premalo „zgrajeni“ za tolikšno nalogo. Kajti večkrat je treba postaviti kar pravega moža, ko gre za važne odločbe; in prav to ni tako lahko.

Vendar pa moram ponovno zatrditi: Mladinska organizacija mi je dala več, kakor sem kdaj sploh pričakoval. Ob njej sem izoblikoval jasen pogled na življenje, seznanil sem se s problemi socialnega sožitja, izpopolnil sem si znanje in utrdil sem si svoj značaj; pa tudi usposobil sem se javno in neustrašeno zagovarjati svoje mnenje ter pozitivno sodelovati z ljudmi na različnih področjih. Skratka: organizacija me je usposobila, da kot družabno bitje morem družbi koristiti in ji posredovati dobrine krščanske kulture.

Življenje v soncu in oblakih

Daj vsakemu prijazen smehljaj, ker...

... te nič ne stane, pa daje veliko.

... je zanj potreben le trenutek, pa ne bo pozabljen nikoli.

... obogati vsakega brez tvoje škode.

... nihče ni tako bogat ali mogočen, da bi ga ne potreboval in nihče tako reven, da bi ga dati ne mogel.

... ustvarja zadovoljstvo v družini, daje dobro voljo družbi, podpira delo in ti pridobiva prijatelje.

... z njim daješ počitek trudnemu, tolažbo žalostnemu, bodriš potrtega in je sonček tudi za tebe samega.

Nikoli ne imej kislega obraza, ker...

... z njim greniš sam sebe in delaš kisle še druge.

... z njim potreš vsakega in nikomur ne koristiš.

... je zanj potreben le trenutek, pa ga ne bodo pozabili.

... nihče ni v sreči tako trden, da bi ga s kislim obrazom ne zmrčilo, pa če tudi si berač.

... razbija družinsko srečo, je vzrok slabe volje v družbi, otežuje delo in ustvarja krog tebe sovražnike.

Vekoslav je imel kolo. Ni bilo daleč od njihove hiše, pa ga le ni nikdar puščal doma. Ko da se je hotel postaviti z njim. Ko je zagledal kje očeta, je krenil k hiši, tik ob pragu je prožno skočil s kolesa, se naslonil nanj in tako govoril z očetom. Govoril je resno in modro, strogo službeno o izbrisu tistega dolga v zemljiški knjigi. Šele ko ga je oče za njegovo prijaznost in uslužnost povabil na kozarec vina, je prislonil kolo k steni in vstopil. In potem je ostal vselej toliko časa, da je od kod prišla tudi Metka in da je govoril z njo. Prej ko se je odpeljal, se je vselej naslonil na kolo in tako še govoril izpred hiše.

V zgodnji spomladi niso še cveteli na nobenem oknu nageljni. Vekoslav je prišel v nedeljo z lepim razcvetelim rdečim nageljnem v gumbnici. Saj je moral vsakdo opaziti v njegovi gumbnici. Metka še ni čisto izrazila svojega začudenja, pa ga je že imela v roki. Da je njen, je rekel Vekoslav. Kaj poreče tista, ki mu ga je dala? Vekoslav je malo zardel; vedela je, da ga je kje kupil ali izprosil zanjo.

Potem je Vekoslav prinesel sladkorčkov. Delil jih je med njene brate in sestrice, nato pa vse, ki so mu ostali v ovojkicu, podaril Metki.

Včasih je prinesel lešnikov. In jo je spraseval, če pozna tisto pesem:

Bod' moja, bod' moja,
ti bom lešnikov dal,

boš tiste potolkla,
ti bom drugih nabral.

Nato so prišli zopet na vrsto nageljni.

Nazadnje Vekoslav sploh ni nikdar več prišel prazen. Bratje in sestre so jo že med tednom dražili, kaj neki bo prinesel! Vekoslav v nedeljo s seboj. Srečo ima ta njihova presneta Meta: vsak ženin jo hoče zasipati z darovi. Kalumet z zlatino, Vekoslav z rožami, sladkorčki, lešniki, figami, rožiči, pomarančami. Take sreče druge nimajo! Meta pa nespametna, v sreči nesrečna!

Res, Metka ni bila vesela in zadovoljna. Draženja domačih so jo spravljala v slabo voljo, namigavanje prijateljic jo je zbadalo, v govorjenju sosedov je videla le roganje.

Oče je povedal materi, da je morala čuti tudi Metka, kateri je bilo namenjeno: „Bog ve kakšne službe Vekoslav nima, toda s tako plačo žive tudi drugi in oženjeni so, imajo otroke. Po polju se Metki ne bo treba ubijati. Gospa bo, klobuk bo nosila, če bo hotela. Sčasoma bodo pa tudi Vekoslava povišali, plača bo večja. Pa kar je glavno: pokojnina, pokojnina!“

Uh, kako je Metka zamerila očetu! Saj niso zrasli ti nazori na njegovem zelniku! Vekoslav mu jih je natrobil in Vekoslavu domači. Zakaj čudno in sumljivo prijazni so postali Vekoslavovi domači z njim. Njej sami si niso upali preblizu, ker so videli na njenem obrazu, koliko ji je do njihove prijaznosti. Tudi mati ni bila preveč navdušena nad njihovo vsiljivostjo. Očeta so pa ta-

Otroški
kotiček

JESEN

Žito na polju je požeto. Hruške, jabolka in drugo sadje je dozorelo. Kosci kosijo in ljudje spravljajo otavo. Pridni gospodarji sejejo ozimino. Planšarji ženó živino s planin.

Po skrivnih stezah lazi lovec za brezskrbno divjačino. Lastovke in druge selivke jemljejo od nas slovo ter se spravljajo v toplejše kraje. Mrzlejša sapa brije po strnišču. Slana pobeli hribe in doline. Listje pada z dreves. Poljedelci spravljajo zadnje prideške s polja. Vse življenje v naravi bo kmalu potihnilo. Vsaka pridna stvar se je oskrbela za zimo.

Iz „Drugega berila“

Jesen

Jesen se je začela,
sever že pihlja,
poletje je minilo,
sadije se smehlja.

Otroci so še bosí,
rožice še cveto,
na travniku še pase
fantič čredico.

Pa spet bo slan'ca padla
in mraz bo prišel k nam...
Sedaj še s polja spravlja
kmet plod v klet in hram.

R. Vouk

Iz filmskega sveta:

INDIJSKI FILM NAGRAJEN

V Berkinu je prejel na 15. festivalu s strani katoliškega filmskega urada prvo nagrado indijski film „Čarulata — Osamljena žena“. Film prikazuje zakonsko krizo nekega zakonskega para iz konca 19. stoletja ter se odlikuje po svojem realizmu, s katerim hoče razložiti vzroke, ki zakonce privedejo v slepo ulico.

SV. OČE O NEMORALI

Nemorala in degeneriranost prevladujejo v številnih gledaliških in kino-predstavah. Zato se morajo katoličani veliko truditi za moralno obnovo gledališča, kina, televizije in javnega življenja. Nastopiti morajo z aktivno brambo družinskega življenja, ki ga ogrožata individualizem in materializem. Veliko se morajo truditi za resnično vzgojo bodočih generacij. Tako je govoril sv. oče voditeljem katoliške akcije.

MATIJA MALEŠIČ

10

V ZELENEM
POLJU

roža

Oče mu ni mogel plačevati hrane in stanovanja v mestu. Z leti pa je oče le dosegel svoj namen. Vekoslav je dobil nekako plačico, mogel si je najeti sobico, hrano pa je nosil ob nedeljah od doma. Pozneje se mu je posrečilo priti na sodišče. Niti hrana od doma mu ni bila več potrebna. Vekoslavovi so dvignili glave: Kdo ima redno mesečno plačo, ki mu je ne uničijo ne miši ne toča ne ogenj? In pokojnina! Ker je Vekoslav na sodišču tudi vsakemu domačinu pomagal, kolikor je znal in kjer je le mogel, so ljudje počasi pozabili na visoke misli njegovih staršev. In kadar je prišel Vekoslav v vas, so ga povsod prijazno sprejeli. Človek nikdar ne ve, če ga ne pokličejo jutri na sodišče. Pa je dobro imeti tam znanca in prijatelja, ki ti pomore.

Dali je oče res imel kaj izbrisati v zemljiški knjigi ali ne, Metka ni vedela. Da sta se le enkrat in mimogrede pogovorila o tem z očetom, bi Metka verjela. Ali ko je bilo teden za tednom govora o izbrisu nekega starega, že zdavnaj plačanega dolga, ko je začel Vekoslav vse pogosteje prihajati iz mesta domov, ko se je vsakokrat oglasil razen pri domačih tudi pri njih, je Metka zaslutila, od kod veter piha in kam.

koj ujeli! Kakor prej s Kalumetom: Ne silim je! Sama naj si izbere in odloči! Branil ji seveda ne bom! Pa prijazen obraz in gostoljubnost. Kajpa da je očetovo obnašanje hrabrilo Vekoslava in njegove! Kaj se le vtika oče v to?

Sitna je bila včasih Metka, da ni bilo zmagovati z njo. Zopet je bežala ob nedeljah z doma. Pa je bilo veliko vprašanje, če je bilo boljše bežati z doma in se izogniti Vekoslavu, ali ostati doma in govoriti z njim. Zakaj ni še dobro prestopila domačega praga, je že čula očitane, kod se potepa. In kako žalosten je bil Vekoslav! Pa da so ji pustili bonbonov. Pa da jo pozdravlja. Oče pa kar naravnost: „Če nočeš, kdo te sili? Ali povej mi, da si bo na jasnem!“

Povej mi, povej, Metka, če pa ne veš, kaj naj bi mu povedala? Ali je kdaj rekel, zakaj prihiti vsako nedeljo na kolesu iz mesta domov, pride k njim in je pri njih več ko doma? Ali je kdaj komu omenil, da poseda pri njih zaradi Metke? Ali ne deli sladkarij in pomaranč tudi drugim? Nageljne res dobiva le Metka, hm, pa saj je Metka res edino dekle pri hiši v letih, ko ji gredo rože.

Vekoslav ni govoril z Metko o ljubezni. Videlo se mu je, kako rad govori z njo, kako išče vsako nedeljo prilike, da pride v njeno bližino, ali o tem, da jo ima rad, ni spregovoril besedice. Ali ga naj Metka opozori, kaj govorijo ljudje? Ali mu naj pove, kako neljubi so ji njegovi obiski?

O, saj bi Metke ne vznemirjal Vekoslav, če ne bi tako dobro poznala Tineta. Velika

P I S A N O B R A N J E

M. H.:

Helenčine počitnice

Dragi sošolci!

Komaj sem odložila šolsko torbo, že sem mamino pisano košarico napolnila z mojo popotno potrebščino. Sicer nisem šla daleč, le štiri kilometre, v vas pod gozdom k teti Nanci.

Počitnic sem se zelo veselila. Ze radi tega, da bi pri teti Nanci živela kot ptiček svobodno, da bi delala vse po mili volji, kar doma ne smem in da bi tam nekoliko pozabila na prerekanja z bratci in sestrici, da bi obledel spomin na slabo spričevalo in da se mi ušesa spočijejo, ko pa moram doma poslušati vedno karanja in opomine. Veste, da je to hudo!

Stara sem dvanajst let. Botra mi je rekla, da sem že cela gospodična. Seveda se tega dobro zavedam. Saj poznam modo, poznam tiste lepe povesti, ki jim odrasli pravijo „šund“ in poznam že veliko modernih reči, prepotrebni za gospodične, kakor je ustno barvilo, črnilo za obrvi, lak za nohte in tako dalje.

Prijateljica mi je za god podarila polovico svojega rdečila za ustne. Tega sem skrivaj položila v košaro pod perilo. Seveda mama tega ni smela vedeti. Zadnjič enkrat sem iz šole domu prišla našminkana, ne preveč, ker nekaj sem že grede zbrisala z lica. O, me je mama okregala. Očka pa me je poslal v umivalnico. No, kaj pa morem za to, če me prijateljica v šoli med poukom namaže po obrazu. Saj je tudi gospodična učiteljica namazana!

V košarico sem djala še, (med perilo skri-la seveda), nekaj knjižic „Zwei Schilling romanov“. O, to bo lepo branje sem si mislila! Vse lepše kot šolsko berilo. Zrcalca tudi nisem pozabila, saj ga vedno rabim, dopoldne trikrat in popoldne trikrat. Kaj morem jaz za to, da moji kodrčki niso ujeti v ikito in mi vedno nagajajo. O, zrcalo je zelo potrebna reč. Tudi moje slike „film-stare“ sem djala v košaro. Dobim jih v čokoladi, ki jo kupim za denar, ki mi ga mama v nedeljah izroči za ofer pri maši. Bog ne daj, da bi mama za to vedela! Najljubšega „stara“ imam v mašni knjižici. Knjižico sem dobila od birmanske botre. Je še čisto nova; pri maši sem jo imela šele dvakrat. Le škoda, da jo nisem vzela k teti Nanci seboj, da bi jo njej pokazala. Pozabila sem jo doma v kavčni omarici. In še zobno krtačico sem doma pozabila. Človek res ne more na vse misliti.

Slovo od doma ni bilo težko. Ko sem rekla „servus“ — mi je mama naročila, naj teto lepo pozdravim, naj jo ubogam. Dobro, da ateka ni bilo doma; ta bi mi gotovo naročil „pa jeziki drži za zobmi!“ O, atek je strog človek. Res ne ve, kako težko je mol-

čati, če misliš, da moraš nekaj povedati. Moški so čudni!

Naš mali drobiž me je glasno pozdravljaj in mi naročal, naj se kmalu vrnem.

„V treh tednih!“ sem jim odgovorila.

Teta Nanca me je veselo sprejela. Najprej sem ji na hitro povedala domače storije in ji naštevala grehe mojih bratcev in sestric. Teta me je z zanimanjem poslušala. „Ze prav, že prav!“ je nato rekla. „V nedeljo pa pojdeva k fari, da pri spovedi še svoje grehe poveš!“ No, to je pa že preveč, kaj takega! In to že kar prvi dan. Ko je potem drugi ali tretji dan meni od zadaj pogledala, kaj berem, se je začudila: „O, o, o, take neumnosti bereš ti, Helenca. Beri raj-je naše domače branje!“ Nato mi je naštevala „Angelčke, Otroka božjega, Mladi rod“ in tako naprej. Cele litanije mi je naštel — saj jih ne vem več z glave! Teta Nanca ima čudne pojme! Ona celo misli, da jaz ne vem, kaj je zaljubljeno branje. Saj se o tem že v šoli in grede iz šole pogovarjamo. Pa kar je najhujše: naslednjo jutro so tisti romani

PROSPER MERIMEE:

PRIKAZEN KARLU XI.

V nebesih in na zemlji je več stvari, kot je pa tistih, o katerih sanjaš ti, Horacio.

Shakespeare, Hamlet.)

Ljudje se radi norčujejo iz nadnaravnih videnj in prikazovanj. Vendar imam za nekatera tako dobre dokaze, da bi nas tisti, ki bi dvomil, prisilili, da mu postrežemo z vsemi zgodovinskimi dokazi.

Za verodostojnost dogodka, o katerem bomo zdaj govorili, vam jamči poročilo, ki je sestavljeno po vseh pravih in so ga podpisale štiri verodostojne priče. Dodajam še, da je prerokba, citirana v tem poročilu, bila napisana davno preden so se dejstva res izvršila.

Karel XI, oče slavnega Karla XII, je bil eden najbolj samosilnih vladarjev, vendar pa istočasno tudi eden najbolj modrih, kar jih je Švedska kdaj imela. Omejil je strahotne predprave plemstva, uničil mogočnost senata in samovoljno postavljaj nove zakone. Skratka, spremenil je ustavo svoje dežele, ki je bila pred njim v rokah mogotcev in je prisilil stanove, do so prenesle vso oblast nanj. V ostalem je bil to prosvetljen človek, pogumen, vnet pristaš luteranske vere, neupogljiv, stvaren ter popolnoma brez vsake domišljije.

Pravkar mu je umrla žena Ulrika Eleonora. Čeprav je bil do nje tako trd, da je po mnenju ljudi to pospešilo njen konec, jo je

kratko in malo izginili. Kaj poreče moj prijatelj, ki mi jih je posodil, ko mu jih vrni-ti ne bom mogla? Teta jih je prav gotovo sežgala — ali pa jih bo sama skriva-j brala. O, meni je bilo potem dolgčas! Niti to nisem zvedela, ali sta se Kurt in Margit poročila — ali je stara teta res umrla in zapustila vilo njima?

Dobro je le to bilo, da me je vsako popoldne obiskala sosedova Tona. Nato sva šle na potep po vasi in pod gozd, vsaj za tri ali štiri ure. Tam sva se lahko našminkani šetali, kot po Celovcu. Za ta izprehod sem obula seveda čevljičke s špičasto visoko peto. Na žalost se mi je leva peta v gozdu prelomila, ko sem se na neki korenini spotaknila. K tej nesreči se je pridružila še druga, namreč, da sem se nazaj grede na studenčku pozabila umiti. Ko sem prišla domov, je bil joj. Teta me je vprašala, zakaj šepam, ali sem si nogo nalomila? Potem pri luči pa me je debelo pogledala in prav osorno dejala: „Helenca, Helenca! — kakšna pa si, ali igraš Indijanko ali ciganko?“ — Ko sem ji pojasnila, da je zdaj to v modi, mi je pa tebi nič, meni nič rekla, da je moda prismoda, da je obraz najlepši po naravnem daru, da je Bog že vedel, kakšen mi pristojni in da je mladost sama na sebi lepa.

Ta je pa lepa! Zakaj pa so potem šminke?

Zakaj se najmenitnejše gospe in gospodične šminkajo? Draga teta, kam pa gledaš? Tete so res zaplankane, zato ne vidijo v svet in ne vedo, kaj je prav.

Tisto večno delo pri teti pa mi je presegalo! Pomislite: Posteljo sem si morala sama postiljati. Pravzaprav sem jo samo površno pogrnila... Nato sem morala drva prinesiti v kuhinjo in jih zložiti pri štedilniku. Po južini sem umito posodo spravljalja v omaro. Vsako jutro, zgodaj, ob devetih sem morala paziti na mlade piške, ko so zobale, da bi kokiši zraven ne silile. Se dobro, da se mi ni bilo treba z njimi igrati, in da mi teta ni dala igračke kot malim deklicam.

Ob dveh nedeljah pa je bilo vendar lepo, ko je teta Nanca god obhajala in je bilo zeganje. Prišlo je več zanimivih pa tudi smešnih ljudi. Nekateri so me kar zijali, ker sem že tako velika in brhka. To se mi je imenitno zdelo! Saj je bila peta mojega čevlja že popravljena! V obeh praznikih je bila miza bogato obložena. — Dosti je bilo li-zanja! Vse dobro pa prehitro mine.

Ne, tri tedne ne bi bila vzdržala. Prazniki so itak minili. Po štirinajstih dneh počitnic sem jo popihala domov, za 3 kilograme težja. Mama je rekla, da sem teta Nanci preveč škode naredila. Sedaj pa premišljujem, kam bi šla v drugih počitnicah na odih. Kam daleč! „Teta Nanca, servus!“

Dragi sošolci, zdaj mi odgovorite in mi pripovedujte še vi, kako se vam je ob počitnicah godilo. Ali ste imeli tudi smolo?

Kaj mislite o mojih doživljajih? Kakšna je vaša sodba o teti Nanci? Jaz mislim, da sem vse prav ravnala in vse prav povedala in mi je teta Nanca večkrat krivico delala. Hudo je na svetu!

Lepo vas pozdravlja sošolka

Helenca N.

zdravju, toda Karel ga je s stisnjenimi zobmi zavrnil.

„Ostanita, ne ljubi se mi še spati!“

Začelnjali so najrazličnejše pogovore, ki pa so vsi zamrli že pri drugem ali tretjem stavku. Jasno je bilo, da je kralj zapadel nemu svojih črnih razpoloženj; v takih okoliščinah je pa položaj dvorjanikov zelo kočljiv. Grof Brahé je posumil, da je vzrok kraljeve potrnosti žalost za izgubljeno soprogo. Zagledal se je v podobo kraljice, ki je visela na steni, nato je zavzdihnil in vzkliknil:

„Kakšna podobnost! Glejte: isti izraz, veličasten in mil obenem!“

„Kje neki! Ta portret je zelo pretiran. Kraljica je bila grda!“ je rezko odgovoril kralj. Kadar koli je kdo pred njim omenil kraljico, se mu je zdelo, da sliši očitek. Takoj mu je bilo žal surovosti. Vstal je in napravil nekaj korakov po sobi, da bi skrill rdečico, ki ga je oblila zaradi razburjenja. (Nato se je ustavil pred oknom, ki je gledalo na dvorišče. Noč je bila temna, svetil je le prvi šcip. (Konec prihodnjič)

noč se je pa tako naglo bližala. Pride Tine, nalašč mu hitro obesijo na nos, kako zvesto hodi Vekoslav vsako nedeljo k njej. In Tine ne bo vprašal, jeli res, zakaj hodi k njim v vas, kaj hoče? Ničesar ne poreče, povesi glavo, kar moč pust bo, redkobeseđen in neprijazen. Kakor tedaj pri odhodu z velikih počitnic! Metka, ti pa trpi za nič in po krivem! Tedaj zaradi tiste stare amerikan-ske prismođe, sedaj zaradi tega dobrega, uslužnega, darežljivega in preprijaznega Vekoslava. Uh, kako je črtila njegovo prijaznost! Ko bi vsaj rekel moško besedo, pa bi mu človek mogel povedati, naj lepše in koristneje prebije nedeljske popoldneve.

Čim bolj se je bližala Velika noč, tem večji nemir je plaval v Metki. Morda se je celo našla prijazna roka, ki je pisala Tinetu v Ljubljano med vaškimi novicami, kdo se po Veliki noči poroči. Nedolžno in pohlevno, na prvem mestu seveda: Vekoslav in Metka... Oj, če bi bil Tine ko drugi ljudje! Povedala bi mu, kako smešen je Vekoslav: vrabčiči čivkajo po strehah, čemu hodi k Metki, sam se pa dela, ko da mu je le za to, da uredi z očetom tisti izbris v zemljiški knjigi.

Tine ni v terek pod večer, ko je prišel domov, ničesar vedel. Po svoji navadi je prinesel k sosedu tetine pozdrave. Oj, kako se je morala Metka premagovati pred očetom in materjo, da mu ni povedala, kako mu je hvaležna za pesem. Videla je v njegovih očeh vprašanje, kako ji pesem ugaja. Ali kako bi

mogla pred domačimi izdati prelepo skrivnost?

Tine je bil pogumnejši. Če dobi letos pir-hov, je vprašal, tako da oče ni mogel razbrati, dali misli zares, ali le namiguje na začetek „Divjega lovca“.

Metko pa je v hipu tako pretreslo, da se ni mogla premagati. In sama ni vedela, ne kedaj ne zakaj ne kako je bruhalo iz nje:

Pastirčoku modri so možje
pa tole razodeli:
Marjetica za pirhe vel!
Povejte, listi beli:
Jih kaj dobim... jih kaj dobim...

Zateknilo se je Metki. Naprej ni mogla, ni znala. Oh, da je kdaj prej pomislila na to, morda bi se kako izvila in našla primerne besede. Tako pa... Rdeča, rdeča, vsa v zadregi ni Metka vedela, kam bi pogledala.

Rdeč in še bolj v zadregi ko Metka je bil Tine. Tako presenečen je bil, da se je Metka bala: izda sel!

„Kaj pa to?“ je vprašal oče in ju pozorno gledal.

Tine brez sape in besede.

Metka je zmencala: „Pesem, ki smo se je v šoli naučili, sem po svoje preobrnila za Tinetove pirhe...“ In je pobegnila iz sobe. Ker se je zlagala? Ali ker ni mogla vzdržati pred Tinetom?

Tine je posedel pri njih. Na dolgo je pripovedoval o teti. Ko da je čakal, da se vrne Metka v družbo. Metka je vse čula, ali k

njemu se ni upala. Bala se je, da se izda. Čutila je, da ji gore lica in da se ji svetijo oči. Hvala Bogu, da je Tine dobre volje! Pameten je, učen in moder, alko le hoče, razumel bo, zakaj je povedala tisto kitico njegove pesmi. Videl bo, kako misli, pa bo sam presodil, koliko naj verjame tistim, ki mu bodo črnili Metko zaradi Vekoslava.

Pameten, učen in moder je bil Tine res, pa je bil tudi pesnik. Občutljiv kakor so vsi pesniki in nepreračunljiv! Po tistem večeru ga ni bilo več na obisk k sosedu. Gotovo mu je kdo povedal o Vekoslavu! Metki je bilo žal, da mu ni sama v terek potožila, koliko mora prestati. Iskala je priložnosti, Tine se je nalašč izogibal. Pripravila je pirhe, Tine ni prišel ponje. Pri vstajenju je Metka nekajkrat pogledala na Tineta, bila sta čisto blizu: Tine je nosil kip od smrti: vstalega Zveličarja, Metka je bila med cenkvenimi pevčkami. Tine pa ko da je slep.

Metka bi se razjokala. Tako žalostnih praznikov še ni doživela. Niso ji dišala blagoslovljena jedila, ni si pela doma velikonočnih pesmi ko doslej vsako leto. Mati se je že bala, da je bolna. Saj res ni bilo nobene druge razlage za njeno vedenje ko bolezen. Ko je prišel Vekoslav po pirhe, mu je vrgla košarico s pirhi, da so se nekateri zakotalili iz nje in se razbili. Presenečenemu in žalostnemu Vekoslavu se ni z nobeno besedo opravičila. Pobegnila je iz hiše in se ni vrnila, dokler je bil Vekoslav pri njih.

Metka se je tolažila, da najde na velikončni ponedeljek priložnost, ko pove Ti-

netu, kakšno krivico ji dela in kako ji je pokvaril vse praznike. Prijateljici Anki — po igri lansko leto so jo začeli klicati Anko, prej je bila Anica; igrala je namreč Anko — je Metka obljubila, da pride k njim na velikončni ponedeljek, ko začnejo točiti svoje vino. Vsako leto je prišel Lokač s sinom v vinotoč. Vina so imeli pri vsaki hiši, ali sosed mora pomagati sosedu. Kadar sam odpre vinotoč, pride sosed, da vrne, četudi ni še iztočil svojega lastnega vina.

Tudi to upanje je Metko goljufalo. Ko da sta se z očetom zmenila, je prihitel kmalu po kosilu Vekoslav. Da bi pogledali k sosedu, je menil oče. In Vekoslav je bil takoj pripravljen. V Metki je vse zakipelo. Ni mu dovolj, da je videl, koliko ga ceni, ko mu je vrgla pirhe, ki jih je pripravila za Tineta. Prezir je mirno pogoltnil. Čakaj, dobri, uslužni, sladki Vekoslav! Doživiš pred vsemi, kar ti na zadostovalo s pirhi!

Sli so. V Metki je tako kipelo, da je stiskala zobe in pesti. Bala se je, da zabrusi Vekoslavu tako, ki bi mu prezdodaj zagrenila zavest, da danes tako rekoč prvič pred svetom nastopa s svojo izvoljenko. Skrbelo jo je, če sedejo Lokačevi k drugi mizi. Očitno vendar ne more siliti v Tineta in ga prositi za razgovor na samem.

Pa se je menda tisto Veliko noč res vse zaklelo zoper Metko. Lokačevi bi morda res prisledli k njihovi mizi, skoro gotovo, ker so bili najbližji sosedje, da niso skoro prav tedaj z njimi prišli nadučiteljevi.

(Dalje prihodnjič)

Izšla je jesenska številka „Mladega roda“

Jesenska številka „Mladega roda“ za september in oktober, ki je te dni izšla, je zelo peštra.

Zvežček začneja z dvoglasno pesmico o „Jabolku“, vprav primerno za ta čas. Sledi pesmica o „Pastirčku“, ki veselo vriska in piska svojim ovčam, ki je vesel, da ima ob sebi ovčice-tovarišice in da mu ptički v gromovju radostno žvrgole.

Sledijo domoznanski sestavki: kot n. pr.: „Naša šola“, „Odmor“, „Domača hiša“ itd. Kratak sestavek nas seznanja s spravljanjem krompirja jeseni. Seveda pa največ prostora zavzemajo zopet srčkane pravljice

in pripovedke, pa tudi nekaj iz slovnice najdemo v drobnem zvežčku pod naslovom „Iz jezikovne delavnice. Da je prispevek o materinskem jeziku eden najlepših v tej številki, menim, še ni treba posebej poudarjati.

Na kraju te peštre številke najdemo še nekaj športnih sestavkov. Zaključuje pa jo stalni predelek „Mladina piše“

Številne ilustracije pozivljajo jesensko številko „Mladega roda“.

„Mladi rod“ lahko kupite v Mohorjevi knjigarni v Celovcu. Posamezna številka stane le 3 šilinge.

Tu je treba nekaj poguma . . .

V nizkem letu so brneli kuriozni dvo- in trokrilci iz lesa, platna in klavirskih strun, s komaj za lakat dolgimi propelanji in trupci, ki so prej spominjali na otroške vozičke kot pa na letala iz Londona v Pariz.

Nenavadna letala so modeli iz pionirskih dni motornega letenja, skonstruirani v letih 1908 do 1910. In ob krmilnih palicah sedijo, obdani z zmešnjavo žic in čistega zraka, drzni možje z dirkalnimi očali. Tekma predpotopnih zabojev, in to v času, ko je že dvanaest Zemljanov v vesoljskih ladajah pogledalo v prostrano vesolje!

Anahronistična letala so uporabili filmski producenti za filmsko komedijo, ki je imela premiero prejšnji mesec v Londonu in New Yorku, jeseni pa jo bo videti tudi na našem kontinentu. Ameriški naslov je v

NAROČNIKI IZ ŠVEDSKE

Tistega našega rojaka, ki je poslal v avgustu 20 švedskih kron, prosimo, da nam sporoči svoj točen naslov in namen zakaj je poslal denar.

Uprava in uredništvo

slogu preloma stoletja: „Those Magnificent Men in Their Flying Machines, or: How I Flew from London to Paris in 25 Hours and 11 minutes“. Komedija po vzoru nemih filmov traja 132 minut in v njej nastopajo znani komiki, kot Alberto Sordi iz Italije, Robert Morley iz Anglije, Jean Pierre Cassel iz Francije, Gert Fröbe iz Nemčije. „New York Herald Tribune“: „Zelo, zelo, zelo dober film.“ Zvezdniki filma pa niso naštetih komiki, ki sploh ne znajo leteti, ampak stara letala, se pravi zametki letal, ki so jih za to priložnost natanko ponaredili po fotografijah, popisih in muzejskih primerkih. Filmska družba Cent-Fox je prosila za nasvet veterana britanske Air, komodora Allena H. Wheelerja, ki je 30 let služil pri Air Force in zdaj vodi letalski muzej „Shuttleworth Collection“ v Bedfordshiru.

Wheeler: „Ustvariti film, je umetnija, narediti letalo iz leta 1910 je tudi umetnija.“ Toda: „Leteti z letalom iz leta 1910, medtem ko se snema film, pa je umetnija na kvadrat.“

Težave so se začele pri iskanju tvrdk, ki bi bile pripravljene zlepit letalske veterane po načrtih komodora Wheelerja. Zlasti so se konstruktorji smejali fotografijam vozil, ki zmorejo v filmu — in prej, pred pol stoletja na travnikih — samo po-

skakovati. Zato pa je bilo bolj problematično na novo zgraditi šest veteranov, ki bi bili zmožni leteti. Kje najti razne dele, ki bi bili vsaj podobni originalnim? Tako so se slednjič odločili, da bodo uporabili kolesa bolniškega vozička itd. Samo pri motorjih so naredili izjemo: da bi ohranil življenja pilotov in hollywoodski denar, Wheeler ni tvegala in je dovolil vgraditi deloma rolls-royce in deloma VW motorje.

V začetku maja lanskega leta je bila Wheelerjeva zračna flota pripravljena za start. Commodore je sam testiral strašila v zraku in doživel nemajhna presenečenja. Zlasti oba ženska modela, „antoinette“ in „demoiselle“ sta bila v letu 1910 velika atrakcija in strokovnjaki so ju na vsa usta hvalili. Nekli pilot po imenu Hubert Latham je z „antoinette“ celo preletel Kanal.

„Že ko smo jo ponarejali,“ poroča Wheeler, „smo dvomili v trdnost njenih kril. Kazalo je, da se bodo krila med letom odtrgala.“ Zato so jih okrepili in slednjič se je lahko testirni pilot Clatterbuck usedel v strašilo, dvignil in prebil v zraku cele pol ure. Po spustu je priznal: „To je bil najbolj pustolovski let, kar sem jih kdaj doživel.“ In Wheeler je vzkliknil: „Hubert Latham je bil prav gotovo izredno pogumen in drzen mož!“

Razočaranje je navdalo može pri prvih poskusih letenja z „demoiselle“. Rekonstruktor Bianchi in svetovalec Wheeler sta oba poskusila spraviti „demoiselle“ v zrak, vendar pa je le nekajkrat poskočila in še to nerodno. Zakaj to upiranje, so odkrili šele v arhivih: nekdanji konstruktor „demoiselle“, Santos Dumont je bil majhen

in mršav mož, tehtal je nič več kot petdeset kilogramov. Bianchi in Wheeler pa vsak po 85 kilogramov . . . torej je bilo treba najti gospodično. To je bila Joan Hughes, 45, letalska inženjerska in testirna pilotka (med drugo vojno je krmarila bombnik Royal Air Force). Z „demoiselle“ je Hughesova v mirnem vremenu takoj dosegla višino do 80 metrov.

Ducat testirnih pilotov je zdaj lahko pokazalo pred filmskimi kamerami, kaj so ti stroji vse znali. Leteli so nad staromodnimi vlaki, parniki, senenimi kopicami in skalnimi prepadi. Višina letenja: 2 do 300 metrov. Hitrost: 35 do 90 kilometrov na uro. „Naši piloti,“ je povedal Wheeler, „so morali pozabiti vse, kar so znali.“ Toda očitno so radi pozabili. Tako je menil pilot Cent-Foxa Derek Piggot: „Sicer sem bil hvaležen, da sem imel v zaboji zanesljiv motor — ampak zraven sem bil prav nevoščljiv starim pionirjem. To je bilo letenje, to!“ In Peter Hillwood, ki je dolga leta vodil britanskega nadzvočnega „lighteninga“, je priznal: „Tisti fantje so bili več kot pogumni! Pa mi danes? Mi splezamo v kabino in pritisnemo na nekaj stikal.“

(Spiegel)

Neuspeh v življenju . . .

Ko je Julij Cezar pristal v Afriki, se je spotaknil in padel. Njegovo praznoverno spremstvo je prestrašeno šepetalo in v tem videlo slabo znamenje. Cezar pa se ne da prestrašiti, svoje roke raprostre in z velikim zanosom zakliče: „Objemam te, Afrika!“ — Glej iz te nezgode si je skoval idejo za uspeh . . .

Boji in pomanjkanja niso le zlo, temveč tudi vir bogatih kreposti. Če bi nas ne preizkušala usoda, bi nam tudi ne bilo treba prebiti nobenih bolečin. Kdor se bori, se krepi!

Dante je napisal svojo največjo pesnitev v pregnanstvu, živeč v bedi. Schiller je izdal svoja najpomembnejša dela na bolniški postelji; Mozart pa je dokončal svoj „Requiem“, ko ga je mučila huda bolezen . . .

Državno prvenstvo v oranju

Udeležite se državnega prvenstva v oranju, ki bo dne 2. oktobra pri Hochosterwitzu. Je to prvenstvo, ki je vsako leto v drugi avstrijski zvezni deželi in ki ga pospešuje ministrstvo za kmetijstvo in kmečka zveza v sodelovanju z bencinsko družbo „ESSÖ“. Tekma bo ob vsakem vremenu.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

Ponedeljek, 4. 10.: 14,15 Poročila, objave. — Kaj smo pripravili? Pregled sporeda za prihodnje dni. — Sportni mozaik. — 18,00 Za našo vas.

Torek, 5. 10.: 14,15 Poročila, objave. — Prof. Marijan Rus: Junaške zgodbe iz dijaških let.

Sreda, 6. 10.: 14,15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 7. 10.: 14,15 Poročila, objave. — Prof. Janko Messner: S knjižne police.

Petek, 8. 10.: 14,15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Iz ljudstva za ljudstvo.

Sobota, 9. 10.: 9,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila.

Nedelja, 10. 10.: 7,30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 1. oktobra, ob 19,30: DIE VERFOLGUNG UND ERMORDUNG DES JEAN PAUL MARATS (Pregnanje in usmrtevec Jeana Paula Marata) — drama Petra Weissa; 2. predstava za F-abonmá.

Sobota, 2. oktobra, ob 19,30: GRÄFIN MARIZA (Grofica Marica) — Kalmanova opereta. — Nedelja, 3. oktobra, ob 15. uri: HOFFMANN'S ERZÄHLUNGEN (Hoffmanove pripovedke) — opera Jeana Jacqua Offenbacha; 1. predstava za GWK-nedelja.

Sreda, 6. oktobra, ob 19,30: HOFFMANN'S ERZÄHLUNGEN (Hoffmanove pripovedke) — 3. predstava za M-abonmá; GWK-sreda in GWK-sreda. — Četrtek, 7. oktobra, ob 19,30: DIE VERFOLGUNG UND ERMORDUNG JEAN PAUL MARATS (Pregnanje in usmrtevec Jeana Paula Marata).

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

KOMORNI ODER

3. oktobra, ob 19,30: ERSCHIESS MICH DOCH, LIEBLING! (Ustrelj me, dragi!) — komedija B. A. Merzta. — 7. oktobra, ob 19,30: STIMME DER SCHWARZEN DICHTUNG (Glas črnega pesništva); moderna črnska lirika, predava docent Richard Granov iz Braunschweiga; čita: O. H. Böhm; cene sedežev 10.— šilingov, solarji 5.— šilingov.

Mala oglasa

Soboslikarske vajence sprejmemo. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. Prijavite se že sedaj! — Soboslikarski mojster HANS SCARSINI, Klagenfurt-Celovec, Friedlstraße 37.

Dralon-volna, nove moderne barve, dobite pri: WOLL- u. STRICKBAR, Klagenfurt-Celovec (nasproti Kapucinske cerkve).

20 let obnove Koroške in Vzhodne Tirolske

20 let odkar je začela izhajati v Celovcu „Koroška kronika“

Ob tej priložnosti bo izšla obširnejša številka našega lista.

Zato vabimo gospodarstvenike, stanovska društva in ustanove Koroške in Vzhodne Tirolske, da sodelujejo z oglasi pri urejanju in sestavljanju številke. Zadnji termin za oglasno naročilo je 9. oktober 1965.

Vljudno se priporoča oglasni oddelek lista

„Naš tednik — Kronika“.

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Daruj za tiskovni sklad!

PEČI

štedilnike v največji izbiri

dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje RUTAR & Co.
Dobrla ves - Eberndorf

3% Sonderrabatt
für alle Hochwasserschädigten
geben wir sofort allen unseren Freunden und Kunden in den Katastrophengebieten für alle Bestellungen bis zum 1. November 1965. Mit dieser Maßnahme wollen wir dazu beitragen, allen Hochwasserschädigten ein wenig zu helfen. Vermerken Sie auf Ihrem Bestellschein „hochwasserschädigt“ und senden Sie diesen oder Ihre Kataloganforderung an das Internationale Großversandhaus
GRAZ **Moden Müller** Wienerstr. 280 Abl. 8

Naš tednik-
Kronika

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. Telefon uprave in oglašnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— fr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. 2telec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.